

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

INFĂPTUIREA HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI

Tara noastră se află într-un an deosebit de important, în cuprinderea economică și socială, pulsul viii și puternic al hotărârilor marelui forum comunist, cel de al XIII-lea Congres al partidului, garanția mersului său ascendent, a ridicării sale pe noi trepte de progres și civilizație, acesta este sensul, unul dintre sensurile de fond ale momentului politic actual, acesta este simbolul, unul dintre simbolurile prin care ne exprimăm la altitudinea neîncetatei noastre dezvoltări. Marea Adunare Națională a dat putere de lege planului și bugetului pe anul viitor, documente care, în registrul lor economic și social, dețin și o certă și inconfundabilă motivație politică, un fel mereu călăuzitor, o constanță de spirit care este aceea a dezvoltării și în consecință a conducerii acestui întreg și vast proces, revoluționar prin însăși forța și natura substanțializării sale. Se abordează astfel ca lege viitorului apropiat și un prim sentiment care se degajă este acela al racordării întregii țări, a întregii națiuni la noi capacități și noi resurse materiale și spirituale, într-o încredere de efort și voință prin care se succed imaginea propriei noastre contemporaneități, ale propriei noastre condiții.

Prin puterea lor de lege, planul și bugetul care au fost adoptate, dezbătute și aprobate mai înainte în colectivele de oameni ai muncii, pe ramuri și sectoare de activitate, indică anul următor ca unul dintre anii cei mai complecși din întreaga perioadă a cincinalului în curs. Prin prevederile lor, ele au și un rol de bilanț, se întemeiază pe tot ceea ce s-a înfăptuit până acum dar și pe tot ceea ce trebuie gândit și făcut în continuare pentru ca la finele acestei perioade să se poată privi mai departe și să se poată aborda, de pe poziții sigure, înfăptuirea hotărârilor celui de al XIII-lea Congres. Au un rol de bilanț și în același timp prospectiv, în de acel optim și necesar coeficient de siguranță pe care-l luăm ori de câte ori ne punem problema dezvoltării și a soluțiilor acesteia, conștientizând că în condițiile noastre cerințe și posibilități. Astfel, la un volum de investiții de peste 300 miliarde lei, ultimul an al cincinalului în curs urmează să devină anul de bilanț, se mare producție industrială, cu creșteri importante față de 1984 la toți indicatorii. Această are o strânsă legătură cu calitatea muncii și vieții, cu nivelul de trai în sfera căruia se cuprind toate demersurile noastre de natură economică și socială, implică acelea care privesc creșterea fenomenului cultural-artistice și științifice contemporane, implicarea tot mai accentuată a științei și tehnicii, a cercetării și ingineriei tehnologice în producerea nouă și pe această cale în ridicarea întregii economii, a muncii și vieții întregii societăți la cote și relieful valorice noi, la nivelul unei calități superioare în toate domeniile și sectoarele de activitate.

O lectură politică a acestor documente care dau configurația de fond în plan economic și social a anului viitor reliefează mobilurile care stau la baza unui demers esențial și colectiv și, mai înainte de toate, propune clar și explicit o constanță a scopurilor, a mijloacelor ca și a soluțiilor. Pe cit de complex, pe cit de voluminos în latura sa economică și socială, pe atât de dinamic și necesar apare acest an din perspectiva întregului program adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului pentru cincinalul 1984-1990. De la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă este sensul plin și generic al unui prezent care se manifestă în toate implicațiile sale și pe lungimea de undă a unui timp în permanență inovator. Resimțim în această pecetea gândirii și acțiunii secretarului general

al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, resimțim clarviziunea și continuitatea demersurilor sale pentru ca prin tot ceea ce facem să înălțăm pe noi trepte România și să ne împlinim destinul socialist.

Un nou capitol în cronica relațiilor româno-bulgare, un nou argument, o nouă pagină care conține bunele și multiplele lecături dintre cele două țări și popoare vecine și prietene — vizita în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășului Todor Jivkov, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgare. Acest nou dialog la nivel înalt — formula viu stomatică în practica ultimilor douăzeci de ani — conferă o incontestabilă valoare principilor și normelor care caracterizează raporturile frățuie dintre țările și statele noastre și dezvoltării acestora pe multiple planuri. În interes reciproc. Convorbirile oficiale, documentele și înțelegerea asupra cărora s-a convenit probează o statornică și vie prietenie, cu întemeieri istorice atât în trecut cât mai ales în prezentul socialist, în opera de edificare a noi societăți. Vizita oficială pe care o faceți în România, sublinia în tratul său tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne dă prilejul să continuăm tradiționalele noastre inițieri și convorbiri care au conțineri, de fiecare dată, noi impulsuri bunelor relații de prietenie și colaborare dintre țările, țările și popoarele noastre. Sînt încredințat, aprecia mai departe tovarășul Nicolae Ceaușescu, că vom găsi împreună noi posibilități de a intensifica și mai mult colaborarea și conlucrarea tovarășească și considerăm că trebuie să facem, și în continuare, totul pentru ca nivelul acestor relații să crească necontenit, să se afirme, din toate punctele de vedere, ca un exemplu de raporturi între state socialiste vecine și prietene.

Atmosfera de caldă prietenie, de stimă și înțelegere care caracterizează asemenea momente consacra formule și modalități de conlucrare în virtutea unor scopuri înalte și durabile. Există — spune tovarășul Todor Jivkov, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgare — o bună vecinătate, tradiții îndelungate de prietenie și relații spirituale, completarea reciprocă a economiilor noastre naționale, cuceriri incontestabile în viața materială și spirituală. Bineînțeles, decisivă este rala noastră comună de edificare socialistă; decisivă sint ideile și telurile noastre mărețe.

Preocupându-se de continuă amplificare a relațiilor bilaterale, a colaborării pe multiple planuri, cei doi conducători au trecut în revistă probleme ale vieții internaționale, scoțind în evidență necesitatea unei abordări noi, realiste a tuturor acestora, exprimându-și convingerea că acționind unite, conlucrând tot mai strîns, popoarele, forțele înalte — în rîndul cărora țările socialiste au un rol de seamă — pot opri cursul periculos al evenimentelor spre încordare și război, pot asigura triumful politicii de dezarmare, de destindere, de independență, de colaborare și pace. Este aceasta expresia fidelă a unei stări de spirit și a unui mod concret, responsabil de a privi lumea și de a lucra pentru condiția umanității. Cronica atât de bogată a bunelor noastre relații de înțelegere și bună vecinătate a primit prin acest nou dialog argumente deschizătoare de noi căi, sub semnul sentimentelor celor mai trainice.

Lucafărul

Secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia, definind rezultatele vizitei oficiale de prietenie întreprinsă în țara noastră de către tovarășul Todor Jivkov: „Convorbirile pe care le-am purtat împreună în aceste zile constituie o nouă și puternică expresie a tradiționalelor raporturi de prietenie și colaborare dintre popoarele română și bulgar, dintre țările și partidele noastre, o ilustrare a dorinței și voinței comune de a le ridica la un nivel și mai înalt, în folosul reciproc, al construcției noii orinduri în România și Bulgaria, al cauzei generale a socialismului și păcii”.

CÎNTEC

Cel care-și iubește țara mire mi-e dintodeauna și-i fac ziua numai soare și-i răsește noaptea cu luna.

Celui ce-și slăvește țara, îi stau munte lingă el veghind gîndul să nu-i cadă de pe creștetul acel.

Celui ce-și iubește țara îi stau mare lingă dînsul, ca-ntr-un leagăn îi țin cerul ca pe fărîmuri îi spăl plînsul.

Celui ce-și slăvește țara îi sint iarbă-alături

viețuindu-i drumu-n drumuri, dîndu-i morții cale grea.

Celui ce-și iubește țara mi-l fac drag, mi-l fac de soartă îi fac ochii numai stele vegnînd pe sub o poartă.

Celui ce-și slăvește țara îi fac gura veac de rai și-i dau peste vremuri grai.

Celui ce-și iubește țara îi scot inima-n lumină și-i fur stăruia de pe ceruri și-i fie neamul lină.

Valeria Deleanu

CREATIE SI ANGAJARE

Socializarea adevărului

Edificarea socialismului — proces de anvergură istorică, proces complex și de durată, operă de creație colectivă conștientă, prin care masele populare dau întreaga măsură a capacității și propensiunii lor de a transforma lumea în conformitate cu un generos proiect umanist, cu năzuințele și idealurile lor cele mai nobile — presupune deopotrivă restructurarea din temelii a împrejurărilor vieții materiale a oamenilor și redimensionarea, primenirea universului lor spiritual. Revoluția socialistă propulsînd omul ca ființă generică, individuală și colectivă — pe traseul dezalienării îi oferă acestuia șansa decisivă de a-și apropia în mod real esența sa umană. În această perspectivă a întemeia o nouă cultură, o nouă spiritualitate nu înseamnă numai, așa cum remarca unul dintre cei mai mari gânditori marxști ai secolului nostru, a face descoperiri „originale” pe cont propriu, a accede la noi adevăruri, ci mai ales, în primul rînd, a răspîndi în mod deliberat, activ la „socializarea” acestora, astfel încît ele să devină baza unor acțiuni vitale, elemente de coordonare și de ordine intelectuală și morală.

Mihai Milca

Continuare în pag. a 8-a

IN ACEST NUMAR:

GENERATIA LUPTII CU INERTIA

- Poeme de Mircea Micu și Marius Robescu

Eroii cărților nescrise „Dăbulenii în decembrie”

Cenaclul „Numele poetului”

Munții îmbrăcați cu oameni... proză de Petru Vintilă

Poezii din cenaclul „Dacia Féniks”

NICHITIANA

Elegie

Pentru mine, Nichita n-a murit! În o mie nouă sute optzeci și unu, Nichita a ascultat aceste gânduri. Da, să vorbim mereu cîntîc despre Nichita. Unii au spus că este un mit fals. Se poate. Se poate numai dacă, conjugată cu jugul ideii, falsitatea se poate percepe de cei care aud doar lătratul cinilor într-o frunză de toamnă. Pădurile primese și tristețea mistreților, dar refuza țirzul vînturilor strecurate ale unor anotimpuri pierdute de mult.

Ion Petrance

Continuare în pag. a 6-a

SUB SEMNUL CONGRESULUI AL XIII-LEA

CULTURĂ ȘI SPIRIT REVOLUTIONAR

Necesitatea implicării

Nimic altceva nu e mai actual, astăzi, decât necesitatea implicării în miezul fierbinte al clipei, în suvoitul tumultos al prezentului, în însuși destinul poporului. Asta nu înseamnă, bineînțeles, apăsătoare, participarea prin scris la viața de zi cu zi a oamenilor neavînd nimic comun cu uniformizarea. Ea duce, dimpotrivă, la o deplină realizare a năzuințelor proprii, la o deplină și nevisată înfiorare a potențelor fiecărei personalități. Exemple celebre din trecutul glorios al literaturii noastre îndreptătesc cu prisosință aceste afirmatii. Fiindcă întodeauna scriitorii români, cei mari în primul rînd, au fost alături de popor, i-au cunoscut durerile și bucuriile, i-au retrăit năzuințele, unii dintre ei cheltuin-du-se cu tot ce aveau mai bun în această dăruire esențială, necunoscină altă bucurie în afară de slujirea, pînă la capăt, a poporului care îl vădise, nevroind să cunoască altă satis-

facție, nemaivînd vreme să se gîndească la ranguri și la beneficii, cunoscînd, astfel libertatea interioară cea mai deplină și mai curată. Asta nu înseamnă, desigur, că au trăit încordare permanentă și că au vorbit toată ziua, se potrivea, nu se potrivea, de nație și de țară, înseamnă doar că au creat în acest sens, în sensul năzuințelor celor mai profunde ale poporului, iubirea lor fiind, cel mai adesea, conștinută, ea îmbrăcînd nu o dată halma simplă și strălucitoare a faptelor. Ei nu s-au sfîșit, la o adică, să vorbească deschis despre drăstosea și devotamentul pe care le nutreau față de neam, declarațiile acestea ale lor sînd totdeauna „în umbra faptelor”, necunoscină niciodată zornăiala și fortoeala demagogiei patriotarde, nici

Ion Lăncrăjan

Continuare în pag. a 8-a

Conștiința unei epoci, adevărul unei epoci

In materie de progres, totul pornește de la factorul politic. Aspecte aparent minore din structura acestuia, odată transpuse la scara majoră a realităților social-economice, capătă proporții fenomenale. Noi nu am avut pînă acum douăzeci de strategii a dezvoltării globale și, dacă ștîm să ne gîndim bine, nici nu puteam avea. Astfel, chiar epocile de relativă înfiorare au suferit de păcatul fragmentarismului. Instinctul sigur de autoconservare al românilor a găsit însă, în funcție de condițiile istorice, cele mai bune forme de a salva identitatea națională în ansamblul ei după retragerea de 1000 de ani într-o viață de tip organic (asa-numitul „botoc al istoriei”, după spusele lui Lucian Blaga) asistăm la o perioadă de circa 800 de ani de cooperare cu istoria în direcția fărîmării și salvării vieții statale. Este cunoscut faptul că românii au fost singurul popor din această zonă frămîntată a lumii care a reușit să își mențină existența de stat — ceea ce, din punct de vedere

tactic și strategic, a avut o însemnătate excepțională în săvîrșirea treptată a idealurilor naționale. Din păcate, vorba lui Nicolae Iorga, am fost nevoiți să construim în locuri ferite, pitice, la munte, atît din cauza lipsei de pace și de posibilități, cît și din dorința de a nu-l lîrta peste măsură, prin fast și armonie, pe agresorii care aveau la acea oră a umanității o cultură net inferioară. În acest sens, voi aduce numai două exemple: pe de o parte, palatele și basilicile supradotate ale cetății lui Constantin cel Mare, menite să-l umitească și să-l țină la respect pe migratorii, au atras în final furia posesivă a ocupanților de la 1453, iar pe de altă parte, după exact 230 de ani, în vremea asediului Vienei, aceiași agresori erau enervați la culme de magnificența catedralei Sf. Ștefan, pe care au bombardat-o de la distanță. Iată numai

Corneliu Vadim Tudor

Continuare în pag. a 9-a

REPERE LITERARE CONTEMPORANE

UN AN DE POEZIE

Amul pe care îl încheiem nu a fost pentru poezia tinerilor un an de excepție. Au apărut însă unele caracteristici pe care trebuie să le subliniem, ele anunțînd modificări de perspectivă în planul literar. Analizîndu-se producția poetică din ultima perioadă se poate constata o deviere sensibilă de la direcția rigida autoimpusă de „generația '80”. Este semnul eserii din pubertatea agitată care, acum 2-3 ani, cultiva cu ostentație experimentul lingvistic mai mult sau mai puțin necesar evoluției literare. Scutit de conflicte estetice radicale, anul poetic 1984 este semnificativ pentru procesul de imbinare a cîmăntului liric și a sedimentării experiențelor. Intrată într-o zonă a contemplației, poezia tinerilor pare acum o mare, după furtună. Relaxarea este aparentă pentru că de fapt metamorfozele continuă să se producă în adîncime, bineînțeles fără „scourile acustice” de la început. E inutil să repetăm că spectaculozitatea riscantă cu care a debutat iconoclast „generația '80” s-a datorat unui număr relativ mic de „insurgenți” și nicidecum majorității tinerilor care scriau sau debutau în perioada respectivă. Reflexul spiritului războinic nu înseamnă și refluxul poeziei. Impresia de fond este că, în momentul de față, se scrie o lirică mai sentimentală, debarasată de orgoliile cerebrale și „revendicative” cu care încerca să epoteze inițial. Poezia tinerilor în ultima perioadă, se dezvoltă pe lînsunea dihotomiei naturale și prin scindarea ei prin enunțarea termenilor. Asistăm, în momentul de față, la cultivarea unei lirice de meditație care încearcă tot mai mult să evite punctele de conflict dezarmat (asta și ca replică la tendința anilor precedenți). Tocmai în această căutare a echilibrului ideeo-afectiv constă specificul perioadei lirice spre care ne îndreptăm. Expresivitatea convulsivă declanșată de o direcție a poeziei tinerilor la începutul anilor '80, prin experimente ostentative, a avut se pare doar rolul de a releva termeni disjuncti ai sensibilității actuale. Poezia științiană, a discrepantei ontologice pare a

fi actualmente în declin, fiind înlocuită cu atît de rapid de reflexivitate la un fenomen de romantizare a viziunii, de sentimentalizare a expresiei. Bineînțeles procesul este la început și va fi de durată. Parcurînd volumele ultimului an, întîmîm mult mai rar decît înainte fragmentarismul delirant și angostoasă comunicării în favoarea unor expresii expresive care aureolează moral demersul liric. Observăm că afectivitatea și candoura (re)apărînd în interstițiile poemelor transfigurînd pozitiv realul. Această discretă cotitură spre neoromantism

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 6-a

TINĂR ÎN AGORA

Tulnice de sticlă

I-am privit. Și atunci, concentrat asupra rosturilor lor, asupra muncii oarecum cludate, mi s-a părut că țintele acelea lungi, la capătul cărora creșteau, în permanență, volume de sticlă, sînt niste tulnice. Toată încrîncenarea lor, de sulfatori, avea parcă ceva copilăresc în ea. Efortul îi făcea să rosească-n obraji ca fețele mari în ajunul petului. Și totul ar fi putut semăna, acolo în fața cuploarelor, în care se zbăteau parca poștii unui riu fierbinte de sticlă, cu o strigare de bucurie peste dealuri, cu tulnicele acele simbolice, sculptoare, rotoare.

Și de fapt asta și este. O strigare anume a sticlarilor bistrițeni către sufletul și ochii noștri, dar și spre cel al întregii lumi: O strigare anume care capătă, în fiecare minut, forma unui poltr transparent, de sticlă sau de cristal. Dacă întreaga producție a celor zece ani de cînd fîntăză întreprinderea, ar fi putut fi strînsă, pentru o clipă, s-ar fi putut alicălui o piramidă uriașă. Spre deosebire însă de vechile și monumentale construcții legate prin sudarea aurită a suturelor de anoni, întreprinderea de sticlă din Bistrița își are cîtorii săi de proaspătă tradiție.

Marian Constantinescu

Continuare în pag. a 8-a

Generația luptei cu inerția

Toposul baladesc — rapsodic

În anii tot mai îndepărtați mele tinereti censez, la Timisoara, l-am cunoscut pe Mircea Micu. Venit de la Arad, unde, in afara profesiei de învățător-navetist, exercită într-un sat situat undeva in inima Podgoriei, era, de pe atunci încă, și liderul boemelor literare a orașului de pe Mureș, Mircea Micu a citit un destul de mare număr de poezii la canacul revistei „Scrisul băntărean” (devenită apoi „Orizont”). In clipa de față, oricât m-as strădui, nu-mi amintesc prea bine „filmul” reuniunii cenzurii: ceea ce pot doar să spun cu exactitate este faptul că, in ce mă privește, poemele citite de poetul cu înfățișare hirsută, filiform și slabă în ultimul grad, nu mi-au plăcut aproape deloc; drept care n-am eșuat să-mi exprim, răspicat, pe un ton nepermis de vehement, opinia. „Ideea” mea critică viza, in esență, formula tradiționalist-clasicizantă utilizată de poet. In comparație cu furibunda modă modernă-experimentalistă a foarte tinerei „școli de poezie” timișorene de la acea dată, poemele in discuție reprezentau, pasivitate, un caz demn de supus celei mai neputincioase respingeri. In spiritul politicosului și ironicele său orgoliu, firește, Mircea Micu nu mi-a replicat in nici un fel. Lucru de o stranie semnificație, in cele două decenii ce s-au scurs de la poezia întâmplare, in pofida nenumăratelor împrejurări favorabile, episodul cu pricina s-a bucurat de o desăvârșită tăcere din partea amindorura. Încredințat acum să-mi explic toată discreția a poetului, coroborată cu gestul consecvent amical de a-mi da de fiecare dată cărțile sale insolite de calde, sincere, dedicații, mă gândesc că o mai rafinat-usturătoare „pedeapsă” decit aceasta nici că se putea găsi. Dacă, într-adevăr, situația se prezintă astfel, „pedeapsă” mi s-a cuvenit și mi se cuvine — cum s-ar zice — cu vîrf și îndesat.

Cum se întâmplă întotdeauna cu poezii autentice încă din anii primei lor tinereti literare, și Mircea Micu știa înfinit mai bine decit eventualii săi critici spre ce gen de poezie să se îndrepte și căruia să-i rămână credincios pentru totdeauna. Drept urmare, prozatorul analist-fantast de marcă, memorialistul afectuos-ironic și parodistul dăruit cu un inegalabil spirit „mimetic” nu au împietrit și nu împietzesc cu nimic asupra operei poetului. Nici mai mult, dar nici mai puțin, Mircea Micu are cetezanța de a se înscrie pe traiectoria licisimului rapsodic-baladesc ardelean. „Programul” său vizează feticul impact diahronico-sincronic dintre tradiție și contemporaneitate; poetul situându-se neabătut in inima unuia dintre cele mai strălucite și mai viabile toposuri lirice din ce a edificat poezia românească. Este, desigur, toposul liric al cărui cititori sint Andrei Mureșanu, George Cosbuc, Octavian Goga, St. O. Iosif, Aron Cotruș și Mihai Beniuc. Reducind la esență faptele, două mi se par a fi datele in temelul cărora Mircea Micu își „conduce” demersul poetic, scrutat in pasionanta lui dinamică asociativ-sociativă. Pe de o parte, intră in discuție revelatorul coeficient de implicare intim afectivă a unui eu poetic frapant prin individualitatea lui, deopotrivă, fenomenală și mitică. Pe de altă parte, modul poetic impus de Mircea Micu se distinge prin absoluta perfecțiune, pe care as numi-o clasicizant-artizanală, a epurării poetice in integralitatea ei prozodică. Simplu spus, din fericita conlucrare a celor două daruri (hulle și invadate la fel de crincoș doar de cei — vai, atit de mulți! — care nu le au) rezultă o structură poetica al cărei efect (la lectură, dar și la recitare) este in primul rind emoționant: „De lăncu mi-este dor acum... / Pădurea-i pulbere și fum / și fiecare frunză s-a / întors in veșnicia sa. // Pădurea-i pulbere de-acum, / s-au dus nădejdi din veri de fum, / goruni cu frunza tremurind / își mută trunchiul in pămint. // Mai cîntă miera la pustiu / și plînge-n sufletul meu viu, / și de atita dor de el / mă fac troiță și

inel. // Nu l-ati văzut ieri, către zori, / stînd ca o flăcă-ră-n ninsori? (Șoapta). O singură remarcă, pe care de altminteri o consider fundamentală, aș mai face in cadrul prezentei tablele. Anume, mă refer la excepționala disponibilitate a poetului in ordinea temelor și a leit-motivelor ce și le aproprie. Dincolo de cele cîteva filioane tematice obsesive (cîntarea „pămîntului nostru” ori deistovitul alean declansat de infinitul dor de mamă, spre pildă), poetul dialoghează cu sine și cu lumea prin recurs și la alte arhimemle lirice de anvergura existentială, cum se întâmplă in această eminescino-ano-nichitina călărire in nemărginita-mărginită a timpului biografic, superbă prin baladismul ei auster și dramatic: „A rămas călăretul in scări, / zăpada scilpește fierbinte, / calul, privindu-l duios, / nechează și-l duce-nainte. // Căzut ca un fluture beat / el suieră semne de-oprire, / calul infierbîntat / aleargă-nainte-n neștire. // Intr-un tirziu i-au găsit / sus între piscuri de munte, / Calul in ger răstignit, / el cu o stea spartă-n frunte. // Nu se știa dacă-s viu; / munții do-reau să-i renască. // El se va visa c-a murit, / calul nu știa să vorbească” (Legendă mică).

Scritind cu reală plăcere despre poezia lui Mircea Micu, îmi place totodată să cred că gestul de a face mea culpa nu este cu totul tardiv.

Nicolae Ciobanu

Lacrimă înghețată

Transparența imaginară și conceptuală a lumii, pronunțată spre puritate și constința nobleții susțin „monis” și afabil poezia lui Marius Robescu. Vomple saș, de la debutul cu „Ninga la izvoare” (1957) la recentul „Inimile de platină” (1994) — „Viața și petrecerile” (1952), „Clas și singurătate” (1972), „Letea ninsorii” (1975), „Spiritul însetat de real” (1978), „Pielea Minotaurului” (1982) — adesea traptat al altitudine față de poezie dinăuntrul unei receptivități discrete și retracției a universalului. Poetul este un admirator al efectului și al staticului aparent; renunță din puzdare, pentru a se instala definitiv in locul de unde spiritul său contemplativ, de o factură aparte, se poate exercita „Spiritus Robescu” este un poet elaborat, care se studiază pe sine cu atenție înainte de a să preda lumii. Este, aceasta, o stranie condiție a actului divinatoriu care precede instanța lirică, la fel cum oboseala estetă și preludiul ideii. Dar, deși construită, literatura sa păstrează ca pe un lucru rar, naturalitatea, una a spiritului și nu a „trupului”; carnalitatea ideii nu îl atrage, pentru că practica sa vizează înstrăinarea „absență” și pudică de corporalitate. Sustrăgindu-se excesului prin însăși practicarea, cu discreție, a „viciului”, acoperindu-se de glorie și noblete printr-o firmă atitudine de blazare, observind și asimilind cu secret plăcere tot ce e lipsit de ostentatie, sensibilitatea lui Marius Robescu nu va urmări nicicînd un „ideal”; ea va înregistra durabil — și tainic — lipsa de profunzime, inutilitatea „artistă” a gamei după fericire.

Predilecția pentru puritate și purificare devine modalitatea optimă de a distinge echilibrul spiritual. „Cruzimea purității”, „zalele de sticlă” prin care trec deopotrivă inocența și vina, strigățul și ecoul, sint forme ale interiorizării și deci ale rostirii. Cu siguranță, întreaga existență lirică a acestui poet dezvoltă o răbdare „tragică”, ceea ce poate echivala in cadrul personal și cu o discreție cu gust „sălcu”, stare de „sfrîșeală”, adoma unei lene și îndelungi „înțepeni” a sufletului cuprins de oboseala de după imaginatul festin. „Sfrîșit de partidă”: intr-o atare predispoziție, pentru reverie și trecirea bruscă din reverie, se înscriu toate poeziile lui Marius Robescu. Textul cu acest titlu, publicat in „Pielea Minotaurului”, de altfel sferit prin lirismul ce se revarsă din te-o sumară naștere, exemplifică nu atit concepția, cit atitudinea. „Abstracția cu chip de om” se scrie pe sine și rezultatul este o lumină intensă și izolarea ființei in această lumină („clar in singurătate”). Creșterea și descreșterea, seva urcînd in trunchiuri vegetale, ca într-o percepție rafinată a genezei, dar și muzica imperceptibilă a cristalelor de visă sunînd tăcerea letală — impresia consolidată a „jupurii” pină la spiritul „Spiritul însetat de real” și spiritul însetat de esență, aspirînd la dobîndirea poziției definitive de cunoaștere poetică. „Realul” lui Robescu e spațiul in care „Eram curat și usor la vedere / dar ascuns in mine” să poată deveni inlita aserțiune a spiritului.

Marius Robescu suferă (adică „se bucură”) de claritatea singurătății, motiv distinct, intru totul nou. Solitudinea limpezeste „bucuria tristă”, o înaltă și o purifică. Dar „clarul” in singurătate nu trebuie înțeles ca efort de dezambiguizare poetică, ci ca treaptă superioară in care eterele echipe devine transparent ca o piatră de apă și se ascunde astfel in subterfugile transparente ale strălucirii. Claritatea selectează falsa corporalitate sau numai corporalitatea rarefiată: raze, ingeri, vedemii, spiritul prefăcut in cioburi, „reci privești”, ale inotului cu „ochii in apă”, „resturile false ale zilei”, „dimineața mohoară”, acea senzație atit de puțin cor-porată cum e „După apusul violent al soarelui / obsesii și pătruns de umezeală pină la os / drumet — m-am asezat să fumez o țigară la liziera pădurii”, coama de fum, ploaia de aur și ceaial de mușetel alături de parfumul vinului bun și deasupra tuturor două „forme” de a acoperi și simulan substantiaaliza: ceață și mai ales marea, indicînd preferința pentru însingurarea intr-un spațiu de serarhi acvatice in care „densitatea ființei” să fie compensată de valurile delicate ale finei undirii.

Ușor indiferentă și puțin dezabuzată, poezia lui Marius Robescu cultivă o noblete generică. Constința „singelui albastru” este constința omenscului din lucruri, din gesturi, e o ipostază a grației. Această credință oferă sufletului tărie, ca un alcool contemplat in deplină plăcete și consumat cu candoare. Noblețea inconjoară cu aura plăcutii oboseli, cu gust amar-dulce, cruzimea purificării. Îngăduința ajunge astfel punctul extrem al deziluziei care conține veșnică jubilație intristată, iar din deziluzie însește floarea — ca in această frumoasă Roză dezgropată din ultimul volum: „Fie-căruiă din voi as putea / să-i plîntez un simbur amar / in cerul gurii // din care să crească tute / un arbore-amar // iar mai tirziu un codru amar / trecîndu-vă înalt de ochi / înecîndu-vă in spuma lui verde // ori să adaog / sprințel-urilor voastre urechi / roata greaie a unei mori de apă / pricînd adinec // răscolind plama obscură // chiar făcu-sem pe jumătate / toate acestea // (la ce bun mîndria și timpul?) // cînd o roză cu obrăzii mînjîți / cu mirosul stîns, sufocat, / apără siroid / / luat-o-am pe brațe atunci / și departe am pus-o / pe un pat gol / să se zvînte la soare // / râmăștele ei / nu mi-au îmbolnăvit, nicicum vederea”. Dacă revolta este artificială inițial, insesizabil, actual final e însăși negarea scriiturii, detașarea prin volatilitate. Plutirea sus-pendată intr-un univers care din prea multă dorință de esențializare abandonează certitudinea materială. Totul devine „rar”, transparent ca o lacrimă înghețată.

Costin Tuchilă

POEME DE MIRCEA MICU

Balada mică

Iancule, Măriea ta, cînd treceam la Baia dealul, și-om văzut sub un gorun priponit de-o floare — calul.

larba scăpăra sub el și in ochii mari cit pruna și in scările de-oțel se juca, nebună, luna.

Intrebai atunci o stea ce-și ardea departe dorul, și o frunză întreabă: — Unde-i, soro, Crașorul?

Codrul tot vui din poale un răspuns ca doina dulce: — la, s-o dus in jos pe vale sub un carpen, să se culce...

Era seară, calul blind, invelit in neguri sure, sta-nșeuit și aștepta nechezînd către pădure.

Ascuns in pasăre

Eram in pasăre ascuns uns cu nesomn, de noapte uns și in lumina di-fană prindeam incet cite o pană. Ele cădeau in leneș dans purtîndu-și jertfa in balans și-mi era frig și tot mai gol stăteam pe un pustiu atot departe, poate lingă mare, lingă un lărm albit de sare. A început să ningă lin și m-a acoperit puțin zăpada ca o mingiere, cazînd din două emisfere. Eram in pasăre ascuns uns cu nesomn, de rouă uns și-am început incet să plîng din ochiul drept, din ochiul stîng.

Ce le pasă lor de poeți?

Ce le pasă lor de poeți? Stau și mestecă pui cu mujdei, Sint tineri, frumoși și atleți și inconjurăți de femei.

Respiră curat. Aburul gurii lor umple deodată cabana. Li privesc fascinat inchipuind din scobitori, pe furis, ykebana.

Ce le pasă lor de poeți? Au comandat de mîncare. Cineva, tresărînd, prin nămeți spre lume își taie cărare.

Și totuși, ascultă micînd cum singur, un țurțur, își sapă din streșini ascunse vibrînd iluzii rotunde de apă.

Ce le pasă lor de poeți? Sint tineri și n-au ce împarte. Skiuri sprînjinite-n pereti, drumul, nins și departe...

Și totuși, ascultă cum cad prin aerul alb, nevăzut, minuscule conuri de brad rămase din anul trecut...

Cintec pentru Horea

Mă-nchin la trupul tău infrînt, martirizat, demult, pe roată, strămoș de singe dinspre totă, nădejdea mea neîntinată, închis cu sila in mormînt.

lobag din Apuseni, sărac, român trăind pentru români, ai dus speranța noastră-n miini și lacrimile din ființi, moț demn și mindru din Albac.

Se zice că mai treci și-acum prin Apuseni, din loc in loc, se vede inima-ți de foc sub zărentuțului tău cojoc in țoina nopților de fum.

Slăvite om și crai sărac, încoronat de molii, pe veci, prin noaptea neamului să treci bătătorînd străvechi poteci acum, mereu și-n seac de veac!

Șoapta

De lăncu mi-este dor acum... Pădurea-i pulbere și fum și fiecare frunză s-a întors in veșnicia sa.

Pădurea-i pulbere de-acum, s-au dus nădejdi din veri de fum, goruni cu frunza tremurînd și mută trunchiul in pămint.

Mai cîntă miera la pustiu și plînge-n sufletul meu viu, și de atita dor de el mă fac troiță și imel.

Nu l-ati văzut ieri, către zori, stînd ca o flăcă-ră-n ninsori?

Dar nu-i nimeni

Săde mama și vegheză pe un scaun, lingă loc. Și atînd, rememorează viața ei fără noroc.

Cum se mai scurmîră anii, zilele cum s-au mai dus, înșeînd in golul zării zborul berzelor pe sus.

Stele strălucesc departe tremurînd pe bolta vastă. Prins de gero singurătate bate vîșinu-n fereastră.

Se ridică iute mama și deschide usa larg. Dar nu-i nimeni. In fîntînă pică stele și se sparg.

Legendă mică

A rămas călăretul in scări, zăpada scilpește fierbinte, calul, privindu-l duios, nechează și-l duce-nainte.

Căzut ca un fluture beat el suieră semne de-oprire, calul infierbîntat aleargă-nainte-n neștire.

Intr-un tirziu i-au găsit sus între piscuri de munte.

Calul in ger răstignit, el cu o stea spartă-n frunte.

Nu se știa dacă-s viu; munții do-reau să-i renască. El se visa c-a murit, calul nu știa să vorbească.

Așteptare

A cules mama doleții marcovii i-a îngropat. Iarna ca o cloșcă albă se infipse peste sat.

Leguri mișună-n grădina printre verze ce-au albit. Scade ziua, crește luna și poștasul n-a venit.

O să vină sigur mine, ahl bețiuil de postas, poartă-n geanta lui de piele vesti din marele oras.

Cade noaptea, mama coase la danțela de bumbac. Ochii ei ca două stele pecură in viri de ac.

Umbă iepurii-n grădină, verzele s-au ofiit. Iese mama și se uită dar postasul n-a venit. Poate c-a urtat la crîsmă vestile de la oras.

Gînd de octombrie

Mi-e frică, mamă, c-am să mor de tinăr, Simt cum mă frînge cineva din umăr, Tot mai aproape steaua mi se-arată In tremurarea ei decolorată.

Mi-e tot mai dor și merg pe cîmo pierdut Către sîmînta mea de început.

Visez un chip ciudat, nici rău, nici blind, Un chip pe care nu l-am cunoscut nicînd.

Să fie-un semn această taină grea Sau este însăși presimțirea mea? Altfel, de ce, cînd scurta noapte vine O pasăre se-aseară lingă mine, Se uită lung, se-nfoaie ca o floare Cu penele ei negre și usoare.

Dar nu mă tm! De-ar fi, e ca și cum As trece doar o punte sau un drum Și m-as apropia mai mult de lîrlul Care mi-a dat ființă și-nceputul.

Un vis

Azi noapte am visat un mag ciudat cu lăta de efigie străveche in purpură, întreg, înveșmintat și cu-n cercel de aur la ureche.

Părea bătrîn și ostentiv de drum; un prof lanar îi deslușeam sub pleoape și mirosea a nu știu ce parfum cînd a venit, de mine, mai aproape.

Îl mai văzusem undeva, cîndva, la fel de trist și coborît in sine fixîndu-mă cu-n ochi ce se zbătea între lumină și întuchime.

S-a asezat alături tăcînd mișcînd mătăniile albe între dește. Și m-am trezit și m-am văzut plonjînd eliberat, in ochii lui de pește.

POEME DE MARIUS ROBESCU

Utopia ninsorii

E timpul să ne gîndim la utopia unui fug de zăpadă să ni-l inchipuim inocent înșurîndu-ne inima, căci nu altfel am fost aruncați pe pămînt intr-un parașuta albă a sufletului.

Dacă plec intr-o noapte de iarnă

inconjurat vei fi ca o lampă de sate din patul tău cald de fluturi, improșca-voș arpile lor cu polen sideral ca feroanilor o mască de aur își vor pune pe chip.

Impinute acestea poți să adormi

brățele împreunate a poștasului și rugătu-l lui pur nu mai răbda foar'eca grădinarului și le-a tăiat intr-o clipă ca pe un mînușch inutil de tulpini.

Sonetul buf

De curînd pe o bancă in parc a fost găsit trupul in întregime din aur al unui o'eb cu amîndouă inimile străpuse de corzile lirei a fost ridicat in picare chiar

Visul rău

unde țînșai de elită impușcau in tăcere una cite una cele din umă frunze ale toamnei n-aș fi crezut că trenul intoarcerii mă mai asteaptă brume se-astemeau prin stații între șine ca o plasă de sîrmă peste cefeștiții cu lampioane

al Domnului Tudor

Visai cum calul de sub mine întinde capul lung spre mine și-mi mușcă cu dinți lungi și galbeni mina dreaptă care-i ține friul bine oh se umplu de singe friul și imi căzu din deget unghia cea de aur — din botul lui luptîndu-mă să scap mi se părea că mă inghite o lighionă de balaur

visai cum calul de sub mine mă roade și certîndu-l din pînten și din brîncă

noaptea din umă ne prindea lingă o cruce de fîntînă — visai cum calul mă mîncîncă.

Petrecherile toamnei

Adulții se scaldă in dimineața tirzie de octombrie îi vezi sărînd de la balcoanele lor ingriiite astupîndu-și nările cu o mină cu cealaltă suplicînd aerul dens să i lase să treacă

Încotro pășesc legănat pe fundul oceanului?

crengute uscate le clipocesc in urechi iar capul femeilor se preface instantaneu intr-o frumoasă, brează crizantemă nesuferită inconștiență a toamnei! intr-un cimitir mărginaș oaselor pămîntului meu dezgropate la soare strălucesc ca un serviciu de porțelan pentru ceai

care se înalță datorită aerului cald

dar imi amintesc o întimplare spusă (cîntă) de altcineva altcîndva in amurg vînzătorul de balcane surizînd alurit începe să zboare pleșuș deasupra orașului.

Ploi de aur

In fagurele de beton de la eta'ul al zecelea urcă o ploaie cu miros de fericire (după o zi zăpușitoare care-ți apasă creierul acesteia o simplă mingiere)

dar imi amintesc: cătăror in picoare

pe o bancă din parc scuturam cîndva o creangă încercată deasupra unui creștet blond supus (a fost pare-mi-se in decenii trecut)

era cu mult după ora amurgului

voiam să botex pios un lapt de dragoste (nespus vanitate a adolescenței) să se sfîrșească singură prin natura păgînă)

pe vremuri credeam intr-o realitate

stăuă acum mă indoiesc de propriile-mi amintiri totuși am văzut ploa de aur cu toții iar la bătrînete vom bea desigur ceai de mușetel dar nu oricum — ci indulcit cu miere!

Măr cojit

Din tren văzui țara in toamnă (ochii lui mari și degetul descămat erau de nerecunoscut) și am pornit incet spre gară

sint al ei

ars incet in cuptoru-i de lut al țării sint și al trecării al aerului cu mască de pom fructifer și al vîntului

de prin vîile ei purpurii mi se întorce sufletul la strîmtoarea in mine insumi sint al abren'iei

măr cojit in tăcere

(om) al pămîntului.

In memoriam

N-o biruit ceea ce crezusem biruitor și drept mare a fost totuși tineretea!

zdrăvănă ca o nucă verde! acum nu mai e și din ea nimic nu va crește

repede s-a scufundat trasă de ne-amemuita-i greutăți specifică tinzînd spre centrul pămîntului cum cei veștri încă au zis țeste și brațe plutînd pe valuri nu mă mai mișcă animalul lumii joacă degeaba la gura vîzuiinei.

«NUMELE POETULUI»

În această lună se implinesc patru ani de când am început să public scurte articole de prezentare a unor tineri poeți necunoscuți la rubrica „Numele Poetului”. Mulți dintre ignoranții de odinioară au devenit nume de referință în tinăra poezie românească: Dan David, Smaranda Cosmin, Valeriu Stancu, Lucian Vasiliu, Nichita Danilov, Traian T. Cosovei, Liviu Ioan Stoiciu, Mariana Codruț, Daniel Corbu, Nicolae Sava, Aurel Dumitrescu...

gabriela crețan

Acvariu în toamnă

Ploaia de la ora cinei descriind în grădina coridoare acvatice, în paharul subțire de ceai vezi cum se schimbă anotimpurile. Interior devastat cu lumină puțină amară ca laptele florii de leandru pe care cinda o purtai sub armură sărți aducă noroc pe Cimpia lui Marte; veninoase emulsii, uleiuri subtile infuzate în singele tinăr, doar moartea te făcea să pâlăști de orgoliu. Zodia Racului îți apasă clavicula (o săgeată infiptă în ochiul adinc văzător) în cald albuș te acoperă ceața și numai călcăile goale în fugă desenează o scinteietoare volută. Lumină palustră, un acvariu în toamnă oglindind constelații înghețătoare Crucea Sudului strălucind printre pești, Capricornul de aur umbră de amfibii... Abia mai respiri cu sudorile morții pe ploaie. O ploaie cromatică. Simți cum te schimbi, simți cum lucrează otrava?

Numai tăcerea

Va veni a zi înghețată ca o lamă sterilă, tulbură ca apa care se umflă în rigole, ca lacrima care ne înecă; o zi fără patimi, cu glasuri năipoase, cu chipuri amebice împleticindu-se în vînt și gesturi care eșuează. O zi (cînd vei fi imbarcat) a amînărilor deznădăjduite. Și silnică îți va fi, prietene, pășirea, lucrurile care înmărmuresc retrăgindu-se în sine, complicitatea oglinzilor refuzindu-ți abrazul incențuț. Singur, cu moartea din sticlă albastră alături, abia atingindu-te cu degete reci, neînmanușate... Va veni o zi fără glorie, fără porturi deschise, înfricoșată ca răsăritul unui soare străin explodînd în plin miez de noapte; cînd vei cădea dintr-un turn, abandonîndu-te cerului care te va închide (un trandafir visînd în relicvar). O zi de care nu poți fi frustrat. La capătul ei numai tăcerea: a umă funerară învălăuită în raze abstracte.

florentina visan

Fluviul meu de tuș

Fluviul meu de tuș ferecat în călmară uneori noaptea sint martorul incercării tale de răzvrătire aud vîntul fierberii în cataracte dragoni plonjind în teribile turbioane Neptunicele tale vigori eu îi pot oferi doar stiloul biet trident sofisticat și nevolnic caligrafînd mini-miniaturi răsufliți interupte o nici măcar sîrnelor nu le pot oferi inecăți ilustrî Poate într-o zi o să mă hotărască să te desferesc inundînd palierul curtea blocului întreg cartierul cu riuri de caligrame

Caligraf

spre pavilionul din opus competentă rugină amurgul înaintînd lent pe tășul cerului sabie gîtul gîngăș sprijin agonzînd sintagme ale unei picturi în relief volume pulsînd cu tăcerea tipetelor de gîste sălbatice pașilor fetelor vulpi perechi simetrii antonime copaci agățați în cornul lunii pesti împietriți între maluri de jad rafinamentul procedurii înecat în cerneluri maestra flutură mina ca un catarg munibund trasează ultima tușă

Dincolo

Tăcerea din jurul poemului periculă pîndind precum pupila în albul ochiului Cum să te fac să nu te mai temi cum să te fac Lasă-te poate neștiutor în gura balenei ca un pește înoată-n bulboană

și Alexandru Horia) și tineri prozatori (Corina Toma, Dumitrița Stoica). Cei șapte autori pe care-i publicăm în această pagină, Petru Aruștea, Gabriela Crețan, Mircea Șoncuteanu, Marcela Mariana Milcu, Florentina Visan, Virginia Meheș și Dan Oprina nu au tipărit încă o carte, deși după opinia noastră ar fi trebuit de mult să o facă... Nu e numai vina lor... Petru Aruștea, a cărui carte se va tipări postum, a fost ignorat de Editura Junimea ca și de cele patru reviste ieșene **Convorbiri literare**, **Cronica**, **Dialog**, **Opinia studențească**. Credem că revistele noastre literare ar trebui să nu renunțe la nobila misiune de a sprijini valoarea indiscutabilă a unor tineri autori obstarculați adesea de simpla rutină editorială...

Cezar Ivănescu

mircea șoncuteanu

ahabiana

[ciclu deschis]

1.

era birziu sau un loc imens orb din facere dar nimeni nu s-ar fi deslețat din clipă și nu numai din nevoia de mai înalt sau mai adînc, dar ca într-un ciclon ne țineam de aceste adogane pentru a nu fi smulși... ori, poate, ne-a gravitație să fi fost cîntecul siranelor ?

2.

...cînd șo. și să cutezi (împovărat încerci în carne spaima de orizont; acolo contopirea lor, abisurilor, sfîrșite a rod; s-au scurs vitrorile și-n urma lor penumbra șarpe-se) atunci torni ceară în urechea clipei care trece și te pătrunzi de singur în catarge...

3.

...în urma corabiei apa ridea năving, ca de stilet a fugă în orizontul afund ar fi însemnat scăparea dar pluteam mai departe și de la egală distanță ne urmărea crinchen izbăvirea...

4.

...adînc L. adînc L. și firea ne vîrșă din fire și din curînt; ne spintecăm cu stele și fără nici o urmă în aerul îngreuiat și el cu încă un rotund...

5.

...ce-am să spun cînd în urma mea... va fi tot totul ?

iată, a noapte | minuat anotimp |

desfată-te ca un fir de nisip dus de tălpile mele departe departe de mal Ninge cu flori de prun și flori de cireș pe umerle tale acum la a nouăzecișinoșua metamorfoză și cuvintele pentru tine încă mai cerșesc birindu-se-n sîraoie dincolo de ele inșele căutîndu-și matca Meru tot mai ușoară în lumină scîlpînd numai eu dau ocol tăcerii mele ca unui stup cu miere cu limba tot mai înclăiată de miere

petru aruștea

Lumea de vis

acum, mai mult ca orînd, îmi trebuie o hrană puternică, mai puternică decît cea mai săntoasă otrăvă | Trăcătorile așteptat atunci cînd nu vîi, inghite această sfîșită mîncare în cînteca animalului de albastru, a Calului Suprem care agonizează în nămolul orb alăpîndu-și privirea la sînii Neptun. Calul a evadat din mine în cea de-a șaptea zi a Săptămîinii Mari și moare pentru că a pictat cel mai frumos tablou al meu. Bunule pisoi din creierul meu, nu mă aștepta și nu plînge la ore țîrzi și amîntești-de reclama violent colorată ce o porți cu tandrețe și smerenie la brațul piciorului sting din partea de dinainte a trupului | tă | îmbrăcat în tîmbele : „Avionul pleacă zilnic la 5, numai duminică la 8 și-4 și de odîhnă”; să urșii înă și să blestemi păsările trimise să-ți ciugulescă boabele negre ale gîndurilor tale nebune și esete. Ca și mine ai înțeles că poștea aceea din colivie cînd se zbate în cleștele înfomet al Oceanului este sufletul tău care aștează, cu ghearele ascuțite de Speranță și Desperare. O. Calul meu drag, Calul inimii mele, frate al meu mai mare, în ochiul tău sting coboară amurgul și hăruvinii vîieleți îmi ciugulesc cu neșădare și bunăvoință oripile înșepate; înaltă-te deci din nămolul Neptun lubiloare de jertfe și opîță-mi să pictez tabloul numit : Moartea genului. Toamnă peste moartea mea de-acum ploaia mănoasă a rugului frunzi tale. Din sufletul și Trupul tău, dă-mi totul pînă la sfîrșit. Mari o cita oară ? Voi sta în pămîntul reșu ca ploaia în păsările de vîră și voi plînge privindu-ți sînii răstîgîniți pe crucea de seară a furtii mele fără să pot șopti Corăbii cu Cini de Veghe din Mărea Soarelui Reșu : „Steaua mea se molăie” căci atunci cînd mă voi naște aici voi muri cu adevărat acolo unde nu m-am născut încă. Dar voi îngamunca și voi vorbi cu bucurie dacă tale trei luminări aprinse sub oripile negre ale ochilor tăi orbi și morți vor încălzi Frigul din Casele lor. Atîi pot acum, doar atîi, trăind mereu așa niciodată nu voi putea mai mult. Neputință, ce crud mă lovești ! Trăiesc atîi de jos iar izbăvirea zboră atîi de sus; oripile ei lovesc numai frunțile norilor și stelelor. Și iată cum a fost : din trupul totemului îngropat sub pămînt din care s-a înălțat casa mea s-au născut trei copii. Cei trei copii au căutat pînă țîrziu o pisică, un col sau o pasăre. În vremea aceea Frigul tușea pe la porțile zăbrelele ale Sufletului meu : „Ești acasă ?” „Nu, nu sînt acasă, bătîri neputințioși ! Hei-hei, ce zgornat se face aici ! Prea de tot ! Trebuie să fug, să fug, să fug !” Micuțul Dama face o plecăciune adîncă și spune : „Sărut mîinile !” Micuțul Dama de ce plînge ? Bună ziua, Micuțule Dama, am plecat cu Vaporul | Vaporul face : hu-hu-hu ! Dama strîigă : Ura, ura, ura ! În sud sînt Insulele Inșarite, sînt oameni cu dinți de fier, sînt țigari, lei și pontere. Totuși, după moartea mea, cînd mă voi reînălța la sine te voi urî, Micuțule Dama : de ce m-ai bătut pînă m-ai ucis în ziua în care îți-ai omînt de seara lăcătoasă o plimbării mele volsoase pe casa ta cu aripile de portocale ? Bogă de seară ! Și nu a trecut mult din timpul hărăzit Așteptării și a venit Meș Crăciun de după un deal strîmb și cei trei copii l-au rugat : Meș Crăciun cu soc în spate și papuci de portocală adu-ne pe mama noastră c-a plecat acum trei nopți și-a mîncat-o poate-un cîine sau în cărni după nori.

Cenaclul „Numele poetului”

ȘEDINȚA A XXXIV-A

Prima parte a ședinței de vineri, 12 octombrie a.c., s-a constituit dintr-un scurt moment poetic (nons-concurs) susținut de Gheorghe Șerban, acompaniat la ghitară de colegul său Bie Petcu (ambii elevii la Liceul de artă „Gheorghe Topîrceanu” și din prezentarea — în lectură autorială, poeta Virginia Meheș — a volumului „Interiorare”. În partea a doua, conducătorul cenaclului, poetul Cezar Ivănescu, dă citire unor prețioase scrisori pentru volumul de poeme aparținînd lui Mircea Șoncuteanu, din care preface (după ce afirmă că Mircea Șoncuteanu, cel obligat s-o ia mereu de la capăt, are dreptul să publice și o carte, după ce a publicat mai multe prin reviste) am reținut între altele că : „Și Argeșii, și Vinea îl pot consola pe orice debutant înțîrziat, și pot consola și încredința în același timp că poezia vie, autentică este o experiență totală, o reînălțare ciclică — ab origine — în beatitudinea începuturilor. În neconvînt, cum spune Blaga, Tipăritura unei cărți — accident pasabil în viața unui poet adevărat — e fatidică în ultimă instanță, uneori însă — și e destul să-mi amintesc de Petru Aruștea — e bine să pîi miniglem fătura fragil copilăroasă a poetului cu cîte o jucărie de hirtie. Și cei mai teribili pîeți botezăm de pe lumea asta tot s-au bucurat și au strigat cînd au pîiit obiectul «tagran» leșt din botuzul mirabil al cernelurilor tipografice”. A urmat lectura volumului de poeme aparținînd poetului Mircea Șoncuteanu. După o scurtă pauză, în care poetul Cezar Ivă-

nescu anunță că alți doi membri ai cenaclului nostru, Cristina Sucu-Moșcu și Mircea Valer Popa — au reușit să debuteze în Calea de poezie, au urmat discuțiile pe marginea celor două volume auziate. Astfel : **Radu Cange** afirmă că poezia Virginia Meheș este o poezie curată, lucidă, care atîde spre autoconștinere, autoarea fiind o poezie care se respectă, ajunsă la maturitate; așteptăm o victorie meritată a Virginia Meheș la o editură; despre poezia lui Mircea Șoncuteanu nu se pronunță considerînd că nu poate spune mai mult sau ceva nou decît a spus poetul Cezar Ivănescu, drept pentru care urmează la curtea Alexandru Horia care face cîteva aprecieri și asupra poeziei lui Gheorghe Șerban afirmînd că este o poezie suavă, delicată, coerentă în starea care și-o propune, a cărei simplitate place, dar atenție la pericolul simplității; despre poezia Virginia Meheș spune că este o poezie autentică, o arderă credibilă, superbă poezia „Salcia”, convinge prin tensiunea subtextuală, care trebuie însă să o oblige să-și ale găsiu autentică și stilul personal; la Mircea Șoncuteanu desprinde trei cicluri : În primul poem vehiculează utopii importante, termeni mari, concepte, pe care le mișcă într-o mașinăuine filosofică, ceea ce-l caracterizează mai puțin; un al doilea ciclu care se vrea suav, dar operează cu concepte greoaie, ceea ce — spune criticul — pare un elefant care încearcă să facă balet; în fine, un al treilea ciclu cu lubri hîrte, tălate, în care se combină risul/plînsul și în care stilul lent, puțin stătes poate fi marcat unul al Mircea Șoncuteanu, **George Mina**, cu referire la poezia Virginia Meheș afirmă că ariditatea limbajului și a expresiei pornește de la dorința forțat manifestă de a folosi, de a pedala pe valori morale și moralizatoare ale unei purități absolute. Despre Mircea Șoncuteanu

marcela mariana milcu

Un taur

Un taur cu coarne-curte mă-mpunge în cap și mă-nfurii și țip : — Ajunge botjocura asta, ajunge ! — Și coarne îmi iese ca paingi din nisip.

lar cerul cu ochii de singe-l privesc. Strig : — Trup ai de neant și țî-s urmele seci !

In oameni ca-n porți incuiale lovesc Și lacăte sar și apar paingi reci.

Marină

Aspră e lumina apusului ; e lucitor nisipul, putredă marea. Tu mă privești — îți e privirea ca un colcan pe care brăzdarul valurilor l-a scos la iveală.

Podișul

Această stază ca un podiș pusiu Fără zvircoliri ale sufletului. Stîncă poroașă absorbînd lucirea lunii. lubirea — vagă amintire a unei cimpii cu crini cîntători — trist miracol. (Această insuportabilă sațietate, de parcă am înghițit lumea. O sfîrșire continuă, ce dura-va etern : podișul.)

O, doar tu mi-ai rămas, îndurerată te strig, deși în tine nu cred, întinde-te pe cer ca un lac de argint, fă-te deschisă ogîndă, mincioasă, nostalgică,

Isă-mă să mă răsfrîng în tine : minific podiș în care crinii se-nalță licărînd printre megaliții de umbră !

virginia meheș

Concentrică

Înăuntrul meu cerc peste cerc închizîndu-se din ce în ce mai albastru peste verdele tinăr o nuanță de negru irizează-n afară genune născînd vor cădea sub secure inele într-un spațiu carnal putrezînd solștiții...

Rugăciune de taină

Reginilor nopții mă destăinui la ceas de cumpănă radînd speranțe mă întîmpină cu capete plecate o întelepțiune din cînd în cînd suspinînd arome... ochilor plecați li se deschid minifice-nțelesuri genunchii alb îmi înfloresc în asfîțit iar minile prind sfîșînțuni de versuri...

dan oprina

Pitagora zîmbind

lui Dinu Alexandru Marian

tu nu cunoști singurătatea celui ce se aruncă în gol agățat doar de speranța citiva sunete cînt degetele sole se apleacă deasupra corzilor

pentru a culege armonice fructe cînd odată cu răsufierea oprită nota vibrează incunundu-se de o aură de glorie (efemeră) și nimic nu mai are importanță în această lume

cînd acordurile majore umplu cutia de rezonanță a camerei revărsîndu-se pe trepte ca o ploaie consonînd cu primele semne ale vîntului și muzica rotunjîndu-se în sine

auzi zvonuri îndepărtate sălbatice tropot de cai și metalul legiunilor romane vîvîit de valuri și sfîrșit sideral al cometelor moarte tu singur în labirintul muzicii ca într-o mare bucurie : Pitagora zîmbind în fața cifrei șapte

Uneori la amiază...

Uneori, la amiază, la celălalt capăt al cerului față de soare, e luna : străvezie, plină de zăpăda altei lumi, străină — zăcînd fără de cunoștință pe cer :

ce ca un rege adormit pe tron pe cînd pe trup i se împleticesc vezuri de foc lumini nebănuite. Neliniști veninoase mi se strecoară-n trup : aș vrea să o trezeșc,

să-i spun să plece-n noaptea ei, să nu se lase arșă, ori să nu se umple de lumină, spre a străpunge cu cruzime cerul sub care eu visez și trupul meu devine un sarcofag de aur fremătător, organic, păzit de o cucuvea roșie și portocalie, blindă ca măicuța, clipînd și ea a somn, abia așteptînd să-mi spună „bună dimineața” și să meargă la culcare.

Timp

Străpungi piatra, sapi caverne, muntele îl despici, îl prăbușești, Zburătoare țîrîni il faci — cel ce lăcăș al zeilor fost-ă ingenuchează în fața fostului lăcăș de zei — un embrion — o piatră ! — îl ride și-l plînge — străpungi piatra, acoperi totul cu praf sîngeriu. Recunos : mă tem de tine — din această pesteră în care m-am ascuns te aud trecînd neputîndu-ți spre neant, prin miezul stîncii, avalanșa pneumatică tale țîriri.

Vierme al granitului, filon ucigaș, timp.

Trezire

Să descopăr înțelesul lucrurilor rîndînd cuvintele cu inocente întrebări dimineața să-mi pară proaspătă iar noaptea plină de neînțeleas soarele să-mi orbească nedumeririle făcîndu-mă să privesc în jur cu ochi din ce în ce mai mici pînă-n dungă voi folosi un ciob afumat la repezeală să te pot privi printr-o eclipsă...

Numărătoarea inversă

Castorul neliniștii îmi dă tircoale să știu stăruie gîndul încercîndu-mi noaptea pînă la durere neașteptate țîntesc spre mine picătură cu picătură indoielile numărîndu-mă degetele mele altarele nepriceperii mă zidesc...

Instrucțiuni pentru

ciștigarea asului

părul tău, imediat după căderea ceții. o altă întrebare fără răspuns. părul tău, ca un refuz, ca o binecuvîntare. armistițiu de noembrie, cînd fiecare, singur, pe socoteala lui moare. și rumaorea dîneului de gală acoperind asasinarea lotusului.

tu țîi prea bine : nimic nu durează, nimic nu rămîne. paharul cu amintiri s-a vîrșat.

Annabel Lee, eu nu te-am iubit îndeajuns. acum aș avea timp, dar pe așternutul de paie rezervat zeilor amestec zorii și asfînțitul.

Annabel Lee, singurele promisiuni rămase sînt aburii ceailui și scoica din vremurile cînd plînuia descoperirea Atlantidei. singura sansă ar fi zarul sferic. dar gindește-te cît de frig ar fi dacă eu te-aș lubi, soare al rădăcinilor mele, odhînă a singelui meu, ocean al fluviilor mele, Annabel Lee.

Fotografia secunde

acici este harfa, iar aici durerea totul departajat cu minuțiozitate zilele albe, noștile cînd erai măr de toamnă așezat iarna-n geam. un catalog alfabetic al amintirilor nebulon cu miinile albe pe gratii rîzînd în hohote cu ochii invadați de furnici albii și nisipul, orezul și pelinul aburii ceailui, singele.

părul tău arde ușor ca iasomia ca iarba uscată a viselor fotografia mării se clatină — imagine cu păsări de furtună. devastatoare, iubirea a pusit toate pădurile (ce vremuri : cînd cea ce e trumos cu adevărat poate ucide) în cenușa rămasă poți desena micile triunghiuri spre fala ingerilor geometri cele 7 zile ale săptămîinii aparțin trecutului un răsărit e frumos un apus e și mai frumos acum țîtu totul abscisa și ordonata am deprins înțelepciunea punctului un budha contemplantu-și buricul echilibrul perfect te sîrut moarte bună oit

Hero

POEȚI DIN CENACLU

«DACIA FENIKS»

mircea stăncel

Consuetudinară

Am tras la umbra mărilor ca-n port
și cum e obiceiul pe-aci am să mă port
Am fost la tine-casă, am fost la ei, la toți
am masa pusă-n centru să povestești mai poți
La fel vorbeai cu toții și-aveai același glas
însă c-o teamă toți în carne am rămas.

Să ne întindem merindarea pe jos
și să vorbim naturii d'alta și de una
Ne bucurăm că umbra nu trage la rindea
și tu mai poți zimbi prin dumneata

Haideți să culegem măceșe, să ne înțepăm
cu spini de sub frunze și cu fire
Căci vor veni cu noaptea fărâmi la cules
și vor lua doar tupe pe ales

Avem cu noi și corfe, avem și scule
să defrișăm grădina de poame-îndestule.

Cintul al șaselea

Erăm pe atunci în venele lui INTRU
Cind m-ai sfîșiat tăcut pe dinlăuntru
Puteam cu cheile primite pămîntul să-l dăzleg
Luom cu mine stropul lui întreg.

Și aur am găsit cît umărul mi-e semn,
Spărgeam din drăbul sării sudoare cu un lemn
Îșteapam pină afară prin porțile deschise
Amirosea-n provincii a mine și a vise.

Pentru toate mă nemeai părinte
și toamna imi dădeai un cui de reci veșminte.

Acum sînt în alară, sînt numai la fereastră
Vorbesc de INTRU singur ca de averea
— Ce-mi mai lipsește ca să fiu în tine
O tinără vioră infiorînd ruine?

Dar nici în LINGĂ nici PINĂ și nici CATRE
de la o vreme nu mai lași Cumetre.
Miine bobul sării ne va mai da o veste
urcîndu-se pe frunte, ne va țopti că este.

Doinele răspund

la marile întrebări

Ar trebui să urcăm muntele acela
și să coborîm într-un loc
unde nu se pune așa de acut problema lipsei
de vîi.

Drumul se poate face atît de simplu
cît pe jumătate e și realizat:
Și alte prepoziții ce-mi par niște țărîțe
în stradă au doar rolul de sprayuri sau de
lîțe.

lăși sinele să-ți urce în memorie
il cuplezii apoi cu puterea imaginației
după care totul decurge atît de normal
cît nu te vei putea pierde niciodată.

Aici și se oferă cele două șanse
sau te retragi printre cele
sub împărăția verdelui imens
în care trupul tău și se intrară
și iese în istorie precum un gheizer
dar cealaltă și cu mult mai bănoasă,
prin care carnea și se scofitește privind
numai în jos
purfînd vești de la o parte în cealaltă a văii
pe talgerele de aur.

Se vorbește asiduă despre o anume
imbătrînire
pe care pictorii o intruchipează cu viora
la git

Ea tremură asemenea țărânelui
ce dă ultimul leu
fără să știe
între păstrarea solului încă un an
într-o hotărâre în care doina răspunde la
marile

Masa de seară

Stringerea fărîmelor de piine de pe masa
cu mohair
este nouă poveste
pe care trebuie să o spunem fiilor

Ființa vinde stăfide
și gîndul țărânelor între stăfide visează
Ei mor sănătoși pînă la capăt
cîd din sănătate trec direct în moarte
încît moartea crește
și se îngroașă cornea pe umeri
și nimeni n-o mai poate învinge...

...Masa de seară începea dimineața
odată cu sfîrșitul nopții
cînd trupul e prins de git și tras din pat
și țirîș sub galeata cu apă rece
de Sinele acela ce nu știe să ierte
cînd își aduce aminte de masa de seară.

Era pregătită cu grijă
vencu secunde lungi, dilatate
și ea nu se arăta decît din depărtare
treceam prin grădini unde mirosul de mere
ucidea carnalul
il înveleau în arome
il aruncau afară din ființă
ca albinele, trintorii răsturnați în ceară
să nu tulbure mersul spre paradis al naturii.

Vencu amiezile
și tocmai atunci pustii își arăta colții
mușca din trup
că numai cuvintele își mai erau de folos
Ele te luau de mină
și te duceau în liniște
Te luminai atunci
năvile cărnurilor Tale uitau urma jivinei
grase
ce dădea drumul singelui în lume numai să
ajîte pafă
de cărnuri.

Masa de seară vine mult mai tîrziu
ca în vrednicioară.

marian zamfira

De-ar fi puritatea

Închipuți ferestre cît o umilită
glasul vostru ca o cance
veniți odată cu orgoliul frigului
flacăra încăpea în pumnul unui copil
acum nu mai acoperă nimic
prăbește doar de la un aer la altul
numără fluturii blestemîndu-se
intredeschisă viața o alveolă
demul sunt mai apropiat iertării
de-ar fi puritatea cercul
cu care să vă jucați și voi.

Nemișcarea lui

Nemișcarea lui ce goană nebună
povestește încălțarea transdrăului iarna
așterne în odăile tău refugiu pentru orbul
frumos

pe limbă imnul infinitului
n-o lăsa pe laici o destrămare
sărutul cui cade și-i roade umbra
în fiecare seară lacrima soplă în ziduri
un alfabet ce ne-apropie
trac rușinos pe lângă el
il salut odată cu frunzele mici
nemișcarea lui ce goană nebună

Îți spunea numele

Fereastra deschisă-i un măr apropiat
infinitului
nu mai rizi în vis
reacătătești serile cînd adunai vreascuri
împărîndu-le apoi unui foc cunoscut

doar cuvintelor umede
nu-l priveai nu exista cînd îl priveai
în răcoarea osoasă îi ascultai respirația
ca niște măști adîind
cineva într-o arcă imugurită
îți spunea numele de seară
o umbră se închidea și se deschidea
peste el
sub un strop de cenușă se încălzea cuvintul

Minunate anotimpuri

Minunate anotimpuri
noaptea trupului tău fuga la
pasul de flăcără
se mai roagă de-a lungul frunzelor
în palme clinchetul pielii tale
sinul tău ca o pasăre moartă
un căldu risul — al cui e
fulger uscat frigul ne-apropie

Înspre țarm

Mișcăm un foc înspre țarm
fumul nostru o cetate ascunde cifre de aur
se vede bine tăcerea din piatră
îți priveș gura ca o mare închisă
surisul tău plutește pe horta flăcării
miinle noastre murmură ne-apropiem
suntem cenușă

Noaptea

Ți-amintești de cele ce vor urma
cu buzele mele și-amintesc aerul
pe sub care n-au trecut niciodată
și-amintești și deodată noaptea
și țipătul căutîndu-mi ușa
sub pielea ta albastră o cheie
de ceară uscată

Tăceai

Prin glasul tău trecea un fum
o haită de lupi
orientat se îneca în propriu-i prof
lucrurile își ardeau memoria tăceai
prutele ele frigul cătea sîngeridă
cîntecul mătasea negră-a cuvintelor
o apropiat de lampa șovăitoare
lampa fugea se risipea ca un murmur

Și noaptea

Râni ca o dinastie uitată
îți spui o poveste foarte veche
fluturii triști se plimbă prin carte
odată cu țipătul călătorului îi mîncîncă
literale

te-apropii ca pe-o tranșă verde
vintul adormea în scrieri
prin aer monezi derizorii le fură
vulturul acela
auti țipînd căpoda pășului tău
și noaptea se desface moale
în două cătușe albe

PRIMUL BILANȚ

În prima ședință din 5 mai 1984, conducătorul cenaclului „Dacia Feniks”, Ion Gheorghe a spus: „Sintem un cenaclu deschis finerios întreaga țară și simt obligat să scriu în toată ființa mea această tinărată generație de scriitori, atît de talentați, și căreia nu i se poate reproșa nimic.” A trecut doar cu ceva mai mult de jumătate de an de atunci și ne simțim datorii să anunțăm acum, la sfîrșitul anului — tradițional ceas de bilanț — care sînt primele roade ale unor astfel de programate intenții, atît de generoase. Dintre cei 35 de autori, majoritatea poezii, care au citit la Casa scriitorilor, în cenaclul nostru, cei mai mulți au fost invitați din colțurile cele mai îndepărtate ale țării, de regulă din județele care nu au reviste literare: Său Mare, Tulcea, Ialomița, Teleorman, Buzău, Neamț, Vâlcea și Călărași și altele. La rîndul său „Dacia Feniks” a răspuns invitației — cum o va mai face și în viitor — de a merge acasă la tinerii membri ai cenaclului nostru, în ținuturile pline de poezie și demnități ale Buzăului și Maramureșului.

Cu bucurie constatăm că dintre cei ce au citit în cenaclul nostru, sau dintre membrii asidui programați să citească, foarte mulți au fost premiați la concursurile de poezie organizate în țară, de interes național. Publicăm aceste premii, edificatoare pentru ținuta cenaclului, după cum edificatoare au fost și paginile de poezie deja publicate în revista „Luceafărul”, între care două au fost dedicate de membrii „Daciei Feniks” evenimentelor anului 1984, fundamentale pentru mersul ascendent al istoriei noastre: a 40-a aniversare a zilei naționale și desfășurarea celui de-al XIII-lea forum al comuniștilor români.

Să începem prin a preciza că la Festivalul național al cenaclurilor literare „Vasile Lucaciu” de la Căclărași-Maramureș, din cei 18 câștigători, nouă citiseră în cenaclul „Dacia Feniks”.

Costel Bunoaica (premiat la Festivalul „Mihu Dragomir” de la Brăila și la Festivalul național „Vasile Lucaciu”), Mihai Cucuian (la Salonul literar Dragoslaveni și la Festivalul „Vasile Lucaciu”), Petru Dunca (Festivalul „Vasile Lucaciu”), Ion Iacob (Festivalul de poezie „Lucian Blaga”), Ion Machidon (Concursul Interjudețean de poezie „George Cosbuc”), Florin Grigoriu (Festivalul „Vasile Lucaciu”), Liliana Petrus (Festivalul „Vasile Lucaciu”), Concursul național „Nicolae Labis” și Salonul literar Dragoslaveni), Petru Licar (Festivalul „Vasile Lucaciu”), Mariela Rotaru (Festivalul „Vasile Lucaciu” și Concursul național „Nicolae Labis”), Nistor Tănăsescu (Festivalul „Vasile Lucaciu” și Concursul național de poezie „Nicolae Labis”) — Premiul Unimii scriitorilor.

„Dacia Feniks”

claudiu săftoiu

Citadină

Pe stradă a mai rămas ceva
Din zîmbetul zilei.
Oameni grăbiți
Cere spre casele lor
Care pe urmele unei amintiri mai de soi
Se împiedică la răspîntii cînd urcă
pe un nou trotuar.
Fanfara crîngului mai îndeamnă o dată
Trecătorii să plîngă
Și pleacă și ea departe de marginea
orașului
Unde vîntul slobod sueră prin gura
trombonului

O notă uitată.
Mașina salvării trece claxonind
Întinerul care nu se dă la o parte
Și lumina dormitoarelor se stinge pîlpîind
În nerăbdare.
Mă aplec peste o frunză uscată
Pe care a uitat timpul să o-ngroape
Și porcăz de veg
Cum e femeie își bate odrasla
Cu niște palme mari —
Cit o pedeapsă.

Înainte de vînt

Să nu scuturi cumva
Copacul acela.
Fructele lui imi par cunoscute;
Frunzele înaurate care tremură ciudat
Imi fac semne pe care nu le pot
Înțelege.
Dar știu că ceva cunoscut
Bîntuie gîndurile mele la vederea
Copacului.
Să nu scuturi cumva
Copacul acela.
Imi voi aminti negreșit
De el.
Mai așteaptă o clipă...
...Acum poji să mă scuturi;
Știu cum eram înainte de a te abate
asupra mea

Scurtă anomalie

Se întimplă lucruri ciudate
Aici:
Sar trenurile de pe șine
Escrivate de paralizatul ieftin
A două draple
Cad stelu — bucați întregi de cer,
Co-ntr-un război,
Apune de rușine soarele
După ce s-a dat în spectacol

O zi întreagă
Și peste toate acestea
Se lasă pe pămînt
O bizară liniște
Sufletească.
Nu-mi rămîne decît să mă nasc
O să pot auzi și eu
Măcar la-nceput
Cîteva legi fundamentale
Și o să sursez apoi
Din tot sufletul
Pentru că va decedi vacarmul
Și totul va intra decîi
În normal.

Visleam neincetat
Împlîntînd nemilos visla
În inima verde a apei
Care răspundea cu un gemăt ud.
Înaintam precaut printre curenții
Vicleni
Și sorbeam cu nesăț stropii de lumină
Ce se reflectau din adîncurile neștite
și opace

Ale apelor.
Am știut deodată de ce mă opresc
Și mi-am întepenit firurile în luciul
Viclean al lichidului, care
Cu un susur imperceptibil
Mă blestema
În limba lui acvetică.

leși în cîmp

Un greier mi-a intrat în ureche
Și-mi cîntă o șoptă
Cu picioarele pe gîndurile mele.
E murmur să auzi alte zgomote
Pe steaua aceasta atît de reală
Unde liniștile își cîntă într-un vacarm
îngrozitor
Tăcerea.
După ore și ore de muncă
Ridică-te dintre problemele vagi
leși în cîmp unde țărâni mai ascultă încă
Simfonia piinii viitoare
Și pune-ți capul pe o cărăuță de fin
Să ascuți cum sforăie munca
Pă-ți un culcuș printre greierii și destinde-te
Ca o adormire.

Asfințit

Citeodată privesc asfințitul
Cu ochi de muritor
Ce asistă la înmormintorea
Unui erou.
Aplecîndu-mi priveam vinovată
De toate relele lumesti
Simt că profanez nemernic
Moartea prematură și regulată
A soarelui.
Niciieri n-am să aud
Suflete razele calde
Ce-și împlîntă sunetul fierbinte
În epidemia mea
Influențială, —
Ca la asfințitul suprem
Al Soarelui.

Cenaclu «Dacia Feniks»

A UNSPREZECEA INTILNIRE

Unsprezecea ședință a cenaclului „Dacia Feniks” a avut loc în sala de lectură a Casei Scriitorilor dedicate mărilor forum al comuniștilor de către tinerii poezii: Florin Grigoriu, Alexandru Priboni, Carmen Focea, Ion Machidon, Constantin Menagache, Mariela Rotaru, Mircea Alexandru Popa, Ion Marcel Fandara, Daniela Simionescu, Alexandru Răzvan Tambu, Daniel Iacob Vorona, Marian Zamfira și Valeria Deleanu. În continuare s-a citit un nou fragment din „Dacia preistorică” a lui Nicolae Densușianu despre Templul hiperboreilor din Insula Albă, numită în vecime și Leuce, Insula Șerpilor. Remus Valeriu Giorgioni și Gheorghe Pogăan au prezentat, apoi, spre dezbatere, versuri remarcate de conducătorul cenaclului dintr-o sursă de scrieri primite la rugă, redactiei. Apoi, citind poezia colegului său Giorgioni, Gheorghe Pogăan a subliniat „siguranța cuvintului”, dar imediat Nastasia Maniu s-a declarat mai puțin convinsă și „în ciuda impresiei glorioase bune”, a vorbit despre „o înfalgatate valorică și o insuficiență stăpînire a textului”. Daniela Simionescu a intervenit susținînd că „poetul mizează pe imagine ca pe un fel de substitut al ideii, dar aceste imagini nu au pregnanță spre a fi reținute.” A urmat apoi o discuție declarantă de Marcel Fandara prin ex-primarea convinselor sale că „poetul pare diluat și prețios” cînd își lecturăzează „poezile, dar o analiză a textului vădește o bună tehnică a versificației”. Un punct de vedere interesant, dezvoltat apoi de Cristiana Hîncu, a avansat Constantin Menagache, opinînd că poezia are o „tensiune oscilatorie”, ceea ce explică într-o anumită măsură și diversitatea părerilor exprimate.

Cele 21 de „colete” cum și-a denumit Gheorghe Pogăan, poezile aduse în cenaclu, au instaurat o veritabilă atmosferă de entuziasm de la început marcată prin intervenția lui Florian Saloc. Florin Grigoriu a făcut îndrăgita observație că unele din „colete” au fost deja publicate, dar faptul că le-a reținut este un argument că au fost „acum”, valoare. Tot despre confirmare a valorii vorbesc și Alexandru Popa, adăugînd că Pogăan se apropie de temele sale fără complex, conținîndu-le rezistență prin lirism. „Ascumenea versuri ne plac pentru simplitatea lor, a spus Ștefan Bratoșiu, dar și pentru că sînt lipsite de miraj. Astfel de calități au fost reținute și de Mihail Galățanu, dar pertinenta sa analiză nu a

A DOUĂSPREZECEA INTILNIRE

În biroul în care a muncit Laurențiu Fulga, membrul cenaclului „Dacia Feniks” au păstrat un moment de reculegere, după ce poezii de Ion Gheorghe și Ion Marin au fost citite. În timpul celor două săptămîni de lucru, în ziua de Sărbătoare, au fost citite și versurile lui Ștefan Bratoșiu, care a avut o discuție interesantă cu Ion Gheorghe și Ion Marin. Într-o discuție deosebită de interesantă, Ion Gheorghe și Ion Marin au discutat despre poezia lui Ștefan Bratoșiu, care a avut o discuție interesantă cu Ion Gheorghe și Ion Marin. Într-o discuție deosebită de interesantă, Ion Gheorghe și Ion Marin au discutat despre poezia lui Ștefan Bratoșiu, care a avut o discuție interesantă cu Ion Gheorghe și Ion Marin.

A TREISPREZECEA INTILNIRE

În semnalul realizării celui de-al treilea număr al revistei „Dacia Feniks”, Ion Gheorghe și Ion Marin au prezentat, apoi, spre dezbatere, versuri remarcate de conducătorul cenaclului dintr-o sursă de scrieri primite la rugă, redactiei. Apoi, citind poezia colegului său Giorgioni, Gheorghe Pogăan a subliniat „siguranța cuvintului”, dar imediat Nastasia Maniu s-a declarat mai puțin convinsă și „în ciuda impresiei glorioase bune”, a vorbit despre „o înfalgatate valorică și o insuficiență stăpînire a textului”. Daniela Simionescu a intervenit susținînd că „poetul mizează pe imagine ca pe un fel de substitut al ideii, dar aceste imagini nu au pregnanță spre a fi reținute.” A urmat apoi o discuție declarantă de Marcel Fandara prin ex-primarea convinselor sale că „poetul pare diluat și prețios” cînd își lecturăzează „poezile, dar o analiză a textului vădește o bună tehnică a versificației”. Un punct de vedere interesant, dezvoltat apoi de Cristiana Hîncu, a avansat Constantin Menagache, opinînd că poezia are o „tensiune oscilatorie”, ceea ce explică într-o anumită măsură și diversitatea părerilor exprimate.

dintr-un continuum naufragiu, ritmul adîncirii în murare”. Cristiana Hîncu încearcă să indice cîteva repere axiale ale acestui lirism, elegiac în chip programatic, aflat sub un acut semn adolescentin: „semnul heraldic al lacrimii”, învoind simpozium (și argumentul) coerenței tematice și stilistice.

Marian Zamfira a citit, în continuare, din volumul său, „Lacuna Transdrăului”, predat editurii Cartea Românească. A fost argumentată „matunitatea și forța acestor poezii, venind din pondere și energie conștientă, cum și originalitatea descendenței sale din coasa unei generații nobilii” (Nastasia Maniu), valoarea și forța incantatorie (N. Sinești), „știnta versului și a spectacolului poetic, avansarea unor multiple deschideri în aceste poeme, lucrate parca după o tehnică pointilistă, dar alidoma unor tapiserii care singerează” (Florin Grigoriu) „atemperabilitatea” (Iacob Voicobotoi), tragismul orchestrat (Const. Răducanu), „perspectiva cosmică, forța brută a cuvintului periclitarea constructivă, cursul direct al zicerii” (C. Menagache), a fost superată descifrarea psihanalitică a regiei textelor (Florica Marin). „Situat într-un context liric avantajos, poetul este deosebit de mare de tendința de a malaxa cuvîntul și sintaxa, de a lăsa, ca un arabesc, cuvîntul în teorbă trazel, etî și de a-l auzi într-un „llo tempore”. În zona lui originală, pentru a-l încadra de structură lui de vechime” (Const. C.). În sensul afirmatului lui G. Canache („Se află într-un impact, în urma unui cataclism. El nu mai descifrează viața, ci fragmente de viață”), Cristiana Hîncu interpretează această vizuire a discontinuității ca o expresie foarte direct metafizică a frustării, o poezie de maturitate neincetată arsa de sîmțatul acestui absente simbolice: lacuna transdrăului gîndit arhetipal, ca receptacol al forțelor de coeziune și iubire. E descifrabilă gama ascendentă, blocată ca într-un paradox elevat, către acest stăpînit. Traian Chirilău a încheiat discuțiile, lăudînd subtilă știință a sferului prin care poetul își „mistifică” sentimentele, delimitînd spațiu sensibilizării sale în care totul suferă, surdina estetică, limbii înedit, ciudata senzație de frăgezime carnală a acestor exceleente partituri a unui talent răspundînd fără tremur, a acestor poezii care cere respundere și sensibilitate.

Cristiana Hîncu

A PAISPREZECEA INTILNIRE

O ședință plină de întîmplări între care n-au lipsit cele superbe, precum împlîntirea în cerul unei poezii variatului pe o temă înafinsă oarecare, după o mai veche idee a lui Marcel Fandara. Și astfel, „do-mul îngnetat” și-a găsit neașteptate simboluri și

O lăncă de nervi
despicînd aerul
leșdă
ca o pedepsire cu moartea
Și butucul roșu
pe care condamnatul își culcă tandru
coronița de nuferi albi.

Coletul nr. 19

Ce ai văzut suflete
cînd mi te-am îmbălsămat?
Ce ai auzit inimă
cînd ț-am umplut
cu merinde și sclavi
treacărea la piromidă?
Am văzut dulce lumină
picurînd ca un gazel.

Coletul nr. 20

Luminează hublourile aburite
sprîjinind aerul
vapourul cu povesti.
Mateleji legănați de vorbe
spală punctea
cu ghemotoace de suflet
înmuiate în dulceață de amintiri.
Vintul din pinie
cuburul cald și-l lesă,
Cinele Mare
latră prin boreal
după Cîinele Mic.
Aisberg, aisberg
tiritoare și pasăre
fie-ți necuprins de înaltă
partea care mă doare
partea gînditoare
partea care ne părăsește.

reverberații în versurile poetilor Marian Zamfira, Mircea Alexandru Popa, Florin Grigoriu, Valeria Deleanu, Nicolae Sinești, Valeriu Șaloc, Daniel Vorona, Cristina Ionescu, Cristiana Hîncu, Traian Chirilău, Andrei Dorian Gheorghe și Constantin Mihalcescu. După ascultarea unui nou fragment din „Dacia preistorică” a lui Nicolae Densușianu, — ce a prilejuit Octaviei Roșulescu considerată atît de captivante, încît l-au determinat pe conducătorul cenaclului să facă un rabat „cutumei” de a nu comenta în ședințele noastre paginile acestei cărți — în ciuda tinărată Violeta Mihalcea și prozatorului Dumitru Oprîșor. Elena Creangă, prima dintre vorbitori, crede că pentru adolescentina sa vîrstă, Violeta Mihalcea are un „sufiu” poetic remarcabil și un talent deosebit. Aceste aprecieri au fost confirmate de majoritatea celor ce au luat cuvîntul, numărați de substață „semind” Daniela Simionescu și Traian Chirilău, care au înțeles și semnalat faza de laborator în care se află autoarea. „În ciuda tinăratii sale, a remarcat Petre Jucu, poeta are o anumite propensiune spre conceptualizare”, ba, mai mult, suferă din această pricină de „un incomplet al metaforelor” a apinat la rîndul său, Cristiana Hîncu. Niciunul din aceste riscuri nu se mai re-simțînd însă în poemul „Simțămînt”, incontestabil cel mai izbucnit dintre poemele citite, fapt certificat de cele trei relecturări. Acest poem a oferit poezia în abordări de tip hermeneutic lui Ion Zubăgu, a cărui concluzie a sunat astfel: „Dacă va miza pe o asemenea densitate, Violeta Mihalcea va izbucni în abordări de tip hermeneutic”. „Nevoința”, prima dintre cele două proze citite de Dumitru Oprîșor, și-a dezvoltat mai greu versurile. În ciuda structurii sale, aparent mai simple și mai tradiționale. Mulți dintre cei prezenti, Mircea Alexandru Popa, Marcel Ion Fandara, Florin Grigoriu și alții, au apreciat în special cea de-a doua proză („Mălagăria”), pentru sugestia sale poetice, pentru „alunecările” — atent doțate — în oniric, pentru preocuparea mult mai evidentă față de psihologia personajului. Siguranța scriiturii a fost însă în opinia tuturor celor ce s-au exprimat, trăsătura de unire a numeroșelor pagini aduse de Dumitru Oprîșor în cenaclu. Nicolae Sinești a găsit însă mult mai multe note comune și observabile sale au fost sfidate de atîi vorbitori pînă la conturarea ideii că ambele proze sînt, de fapt, egale ca valoare. O dimensie de părere s-a rămas neluată în seamă, cea simbolică, a fost relevată de poetul Ion Gheorghe, care i-a recomandat, totodată, lui Dumitru Oprîșor să nu uite, în cea ce scrie, „focul” metaforic.

Felul în care a dezvoltat această ședință, intervențiile avizate, dezbaterile pline de interes, l-au convins pe conducătorul cenaclului că, în vîntul „Dacia Feniks” trebuie să se citească și poezia.

Ion Marin

ION CREANGĂ

V. Basmul fantastic (3)

Doind să ilustreze varianta moldovenească a tipului Amor și Psyche (bărbat-animal, ciclul Om-animal (părăsire provizorie din cadrul societății consacrate poveștilor fantastice, prin Povestea porcului, Lazăr Șăineanu se arată profund nemulțumit de faptul că, în general, „cele cîteva povesti publicate de răposatul Creangă”, care, altminteri, „era excelent scriitor”, „nu corespund unei colecții științifice”, întrucît, nici măcar nici mai puțin, autorul Soareci cu trei nurori „ca povestitor de basme e difuz și prolix” (?). Fără să ne dăm seama că el, într-un atare context, nici Eminescu, nici Șăineanu (nici Delavrancea etc.), înțelegem perfect de ce în cadrul amplei sale demonstrații lui Creangă și era preferat Șăineanu, Pitiș, Sbera Schott, Marienescu etc., ca să nu vorbim de Ispirescu. Important de reținut este însă adevărul indubtabil că tocmai „defecțiunile” de neiertat enunțate de Șăineanu „aspectul „difuz și prolix” constituie sursele incomparabilei originalități a prototipului crengist, magistrul ilustrat și de povestea porcului. Infidelitatea scriitorului față de schema folclorică indoeuropeană a celebrului motiv (avind originea în povestile misionare, „prelucrat” de Petronius în Săturion, episodul Matroana din Efes, și de Apuleius, în Măsarul de aur, cărțile V-VI, Amor și Psyche) și cazul de față se relevă prin acea „proximitate” sui-generis care conferă basmului o autentică substanțialitate „nuevlistică”, fără însă a se strîbi nimic din coerența și puritatea imaginativ-fantastică.

„În povestea lui Creangă — observă G. Călinescu — nu există cultural decît o singură clasă socială, aceea țărănească și lumea înțelegă nu e decît o spoire a dimensiunilor rîndușii din sat”. Caracterizarea călinesciană infirmă numai în aparență afirmația de mai înainte cu privire la coerența și puritatea imaginativ-fantastică a basmului. În realitate, e vorba de noua identitate etno-ontologică a perspectivei din care este „transcris” prototipul folcloric, singura în măsură, de fapt, să-i revigoreze latentele în cauză. Opus modului „estet”, încercat de opulența fastuoasă a descrierii și strîbtul de cerență rafinat, adică statoncoliar, propriu relațiilor dintre personaje din O mie și una de nopți — Istoria lui Aladin —, modul crengist arată tot G. Călinescu, est, prin definiție, unul arhaic. Aceasta face de deplin posibilă și mai ales absolut credibilă altminteri de intimitate firescă, ca să spunem așa, între personaje de condiție umilă și universul „împărătesc” căruia acestea îi aparțin în chipul cel mai natural cu putință:

„Ei, moșnege, ce mai știi de pe la țig? — Ce să știu, măi babă? Ia nu prea bune vesti: împăratul vrea să-și mărite fata. — Și asta-i veste rea, moșnege?”

„Și tu, moșnege, ce mai știi de pe la țig? — Ce să știu, măi babă? Ia nu prea bune vesti: împăratul vrea să-și mărite fata. — Și asta-i veste rea, moșnege?”

„Da' de ce, moșnege? Vai de mine! — D-apoi, iacă la ce, măi babă, ascultă. Împăratul a dat de știre, prin crăinarii săi, în toată lumea, că oricine s-ar afla în fața de la casa aceluia și pînă la curțile împăratului, un pod de aur pardosit cu petre scumpe și fel de fel de copaci, pe de-o parte și de alta, și în copaci să cînte tot felul de paseri, care nu se mai află pe lumea asta, aceluia îi dăta; ba cîcî-i mai mult, și jumătate împărăția lui.”

„Translația în lumea basmului, în surzarea „lucrită” acestuia, intră parcă în ordinea firescă a lucrurilor. (G. Călinescu: „Lucrul curios este că acești țărani de cătun, uitați prin muni, pomenește de împărăție cu familiaritate, ca și cînd ar fi pe aceeași linie de existență”). Evident, nu e nimic surprinzător într-asta, de vreme ce baba și moșul sînt exponenții unui mod de existență a cărui arhaicitate coboară în vîrstă generată a umanității aut de adînc încă drama maternității, respectiv, paternității lor frustrate poate fi satisfăcută chiar și pe calea „inferior” unei ființe din afara regnului uman (... Ia — în poruncește baba moșneagului n.n. — mine dimineața, cum s-a mîiat de ziuă să te scoli și să apuci încotro-i vede cu ochii; și ce țî-o țîi înainte țăi, și-năi, dar a fi om, da'sarpe, da', în sfîrșit, orice ești și tu, cum ești, în țîrșit și o țîrșă țîrșă: vom crește-o și noi cum vom pute, și acela să fie copilul nostru.”)

Apartinind ei însăși lumii ce trăiește în timpul primordial al poveștilor (mai exact spus, ei aparțin valorilor ontologice ale acestuia), cei doi bătrîni privesc socul contactului cu miraculosul în cadrul minunatei decizii de a intra într-un chip prin definiție a-supranatural. În pofida trecătoare spaimă superstițioasă de care sînt cuprînși, scena în care „ful” lor adoptiv își dezvăluie însușirea de a vorbi, dintr-un început, este trăită la intensitatea unei întîmpinări mai mult familiale minunate, decît legată din comun, extraordinară: pentru ca după aceea totul să intre pe făgașul normalității esențiale în ordinea existenței:

„Cînd vorbeau bătrîni, porcului seada în culcus, într-un cotoșon sub vatră, cu ritul în sus, și uitîndu-se țînt în ochii lor, asculta ce spun ei și numai punea din cînd în cînd și cum sfîșiau bătrîni, în de se țîrșă țîrșă: numai iacă se aude sub vatră: „Țată și mamă! eu îi fac”. Baba atunci a ametit de bicurie, moșneagul însă, gîndind că-i Uciagă-l-crucea, s-a spăriet și, uimii, se uita prin bordeu în toate părțile, să vadă de unde a țîrșit acel țîrșă; dar, nevăzînd pe nimeni și-a mai venit în sine. Însă podacul iar a strigat:

— Țată, nu te înfricoșă, că eu sînt! Ci te trezește pe mama și du-te la împăratul de-îi spune că eu îi fac podul.

Mosneagul atunci zise îngăimăt: — D-apoi ai să-ți poți face, dragul țatei? — Despre asta n-ai bi grijă, țată, că ești cu mine. Numai du-te și vestește împăratului ce-am spus eu!

Baba, atunci, venindu-și în sine, sărută băiețu și-i zise:

— Dragul mamei, drag! Nu-ți pune viața în primejdie, și pe noi să ne lași, tocmai acum, străini, cu inima arsă și fără nici un străin!

— Nu te îngrijă, mămuță, de felii: că țîrșii și nemurind ai să vezi cine sînt eu.”

Înainte de a fi un artificiu de creație menit a facilita desprinderea de real și saltul în ficțiunea fantastică, factorul zoomorfic este receptat ca un fenomen autentic, oricînd compatibil cu legile ființării ca atare a omului. Spre deosebire, de pildă, de basmul fantastic eminescian, expresie a redimensionării sublim ideale și sublim idealizante a realului vizat, basmul fantastic crengist se structurează în virtutea unei mișcări diametral opuse. A-transcendentalismul lui originar rezidă în realismul arhetipal și, pînă la un punct, antimitic sau, poate, mai corect spus, antimizant, ce-i definește substanța fantastică.

Nicolae Ciobanu

o istorie în imagini a literaturii române contemporane

VAZUȚA DE ION CUCU

Secvențe de la manifestarea festivă din cadrul „Zilelor culturii bulgare” care a avut loc la Casa Scriitorilor „Mihail Sadoveanu” în ziua de 18 decembrie. A participat o delegație culturală bulgară, condusă de Ivan Milușev, vicepreședinte al Consiliului Cultural. Au fost prezenți poezii Atanas Duskov și Todor Iancev, reprezentanți ai Uniunii Scriitorilor din R.P. Bulgaria

CRONICA EDITIILOR

Epistolar Hasdeu

În trei folioane publicate consecutiv în revista noastră în anul 1982 am apreciat fără de tăgădă inițiativa unui grup de istorici și critici literari coordonat de Al. Sandulescu de a începe publicarea corespondenței omului de Bogdan Petriceicu Hasdeu de la felicită emigranți, români și străini. Am făcut, în primul rând, și oarecări obiecțiuni reduse în ideea că atunci cînd este în discuție o personalitate de înalțimea lui Hasdeu nu ne putem îngădui selecții sau operațiuni editoriale de multă vreme revolută, a „legurilor atese”. Ceterum, în preliminar, o scoțiere mai scrupuloasă a întregii corespondențe primite sau emise de Bogdan Petriceicu Hasdeu și corespondenților ei, Al. Sandulescu, recunoaște că nu am eșuat. Dimpotrivă, am dat și noi, cu amărățea noastră sugestivă, un sprijin pentru imbogățirea acestei colecții de preț.

Hasdeu nu este un autor oarecare în spiritualitatea românească. Cînd avem de a face cu o personalitate de asemenea anvergură — în cazul lui Hasdeu costura cuvintului geniu

Desene de Luminița Tudor

nu este deloc deplasată! — oricînd amănuț, oricînd dat și oricînd adăus, aparent însă înțînțiant sau numai pitoresc are darul de a se ridica la semnificație: este trimis o facie mai slabă sau mai tare de raze care luminează statura. Statura care dăinuie peste timpuri. În astfel de cazuri amănuțele prind proporții de pildură. Lecturile dăinuie peste vreme și născ, atunci cînd nu te gîndești, regui și imbolduri nouă.

Asadar, lată că între timp au mai apărut încă două volume de corespondență. Editorii ne spun că deocamdată cam aceasta este recolta, lășind totuși să se înțelegă că surprizele nu sînt excluse pentru viitor. Într-adevăr, este imposibil ca arhivele Universităților din Occident ca și a celor din Orient cu ai căror profesori de mară a corespondență Hasdeu să nu păstreze încă destule documente emise de acesta. Și, poate chiar în colecțiile din țara noastră să mai dăm de surprize... Cînd (cînd?) se va trece la realizarea ediției depline din scrierile lui Hasdeu într-o serie coerență, mai mult ca sigur că și partea privitoare la corespondență va îmbrășa noi achiziții. În cadrul colecțiilor lui Hasdeu (iar în cazul lui Hasdeu numai un colectiv format din specialiști din diferite domenii poate duce la bun sfîrșit ediția deplină) autorii tipăriți corespondenței de acum își vor găsi locul de rigoare. Să nu uităm, în context, că dialogul epistolar cu cele două lui, mamă și fiică, a fost publicat în Documente și manuscrise literare, vol. III, de către

Paul Cornea, Elena Piru și Roxana Sorescu, în 1976.

În vederea realizării seriei de OPERE Hasdeu și pentru că mai deplina întregire a corespondenței, emise sau primite, în cadrul corpului, ne îngăduim să dăm editorilor acestui segment de o mare importanță — pentru că nu o singură dată epistola trimisă sau primită de Hasdeu se instituie în chiar eseu științific — sugestia întocmirii unui chestionar (oare n-a fost Hasdeu printre întii autori de chestionare?) care să fie completat prin bunăvoința atașatorilor culturale ai României în diferitele centre de glob. Hasdeu a avut un schimb epistolar pe probleme științifice ce se întinde pe o arie geografică și culturală a cărei diagonală se întinde între Leningrad și Moscova, la un capăt, și între New-York și Baltimore, la celălalt capăt.

Cu disamuzetele de-a existente, dar și cu sporul de noi mărturie de care nu ne îndoiim ca se vor adăuga, se va vedea și mai bine: că aici pe arcul Carpaților, s-a zămislit cultura înaltă, nu de puține ori cu intuiție, iar între alții barbați ai spiritualității românești. Ha deo are dreptul la un loc de față, care i se cere un merit obiectiv. Personalitatea lui, copleșită de omul de profil exhaustiv, cit și pe amatori de desanșuri notămurte. Ei ese și un factor de legătură între civilizații și popoare, iar pînă la noi se pare de mare actualitate.

Hasdeu a avut o înțuitate rarea în secolul XIX de a avea de diferite specialități: — din țară și din străinătate — pentru elucidarea celor mai felurite probleme. Niciunul nu-l întreba dacă le știe, ci ce părere are dinlăuntru despre cutare sau cutare lucruri. Și, în timp record, și se documenta și răspundea. Nu știa limba turcă dar se anunța un sol de la Stambul și trebuia ca cineva să-i răspundă în cunoștință de cauză: Hasdeu învăța de la cineva zile limba solului.

În volumele II și III avem inserată partea cea mai consistentă a corespondenței emise de Hasdeu de către marele românist german (1847-1927) Hugo Schuchardt: în volumele III găsim răspunsurile lui Hasdeu. Schuchardt scrie în limba germană, Hasdeu în limba franceză. De la primul se păstrează 52 de scrisori, de la cel de al doilea 22. Avem de-a face cu un veritabil dialog epistolar între doi mari oameni de știință care nu înțeleg să cedeze nici unul nici celălalt nici o farimă din propriile convingeri. Explicații dure pînă la amănunt, acerbie din partea amîndurora, dar și un orgoliu suveran la amîndoi: la german, mai învaluit, mai încoștat în etichetă franțuzească; la român, mai împetuos și nu o dată chiar nervos. Se știe că Schuchardt a prefăcut cartea lui Hasdeu. Cuvinte den bătrîni. Majoritatea scrierilor se roteș în jurul acestei prefețe. Într-o cerință autorului care se vrea „lăudat la modul general” și „licetelii” prefătorului se incinge o luptă care pentru omul de pregătire filologică chiar medie coboară interesul unui roman de dragoste. Aparent, nu cedează nici unul, nici celălalt, ca, totuși, pînă la urmă, după o zdrăvăniă obositoare creație să admită amîndoi o conciliere respectabilă. Mai rar, după câte cunoșc, o asemenea „gîlceavă” între doi înțelepți, prieteni de la distanță, dar țînd fiecare la convingerile și orgoliile proprii. Dar cînd lupta se duce pe teritoriul științei, rezultatele finale nu pot fi decît benefice și nu ne interesează „învingătorul”, căci victoria este a științei.

Gheorghe Suciuc

Petru Aruștei (X)

NUMELE POETULUI

discursul marcat de un presimț al fatalității febril, beckettian, din Nemuritoare amurguri frisonază prin dramatismul conținut traducînd o stară paradoxală, o simultană postulare a confesiivității și a autismului funciar, peete a oricărui univers poetic obsesional: „Să mă iutit, să mă iutit! Deci să mă iutit! Rămii, oricînd uia rămii! Ia scrie cînd sint nebulă aș vrea să fiu: cu tîie! Rămii! De ce nu vî? Vîno! Și din amurgurile nemuritoare doar eu am rămas! Voi nu plîngeți, voi nu rîdeți! Eu oricum, voi pleca! Tu însă aștepti! Tu însă aștepti! Un om și-a făcut o casă. Din coșul casei țese fum. Fumul se face amurg. Omul spune că-i bine. Nu, omul spune că-i mare. Omul acela este bun și trebuie să trăiască afară. O hienă urlă: — O, stete îndepărtate, o, amurguri nemuritoare! Nu plîngeți, nu rîdeți ci spuneți huu-huu! Ah, singele care curge din mine! Odată mi-am spus: casa asta este a mea, tabloul acesta l-am pictat eu. Așa deci, nu-ți pese! Oarește-te aici și strigă: nu-ți pese! Sau dacă fuși, fuși tare! De ce privești îndărăt? De ce lincezești? Strînge bine funia în jurul gîtului. Privește și ascultă! Lumea aceasta este purpurie: gîturi lungi, brațe lungi! Voi, ce abisuri ne înconjoară! Ce, n-am hotărît? N-am strigat? Nu o-am auzit pe voi? Un om a spus: și ce imensoz bucurie! S-a spus: să fie bine! Așa! Albatrosii

acela s-au înălțat spre cer. Există totuși în lumea aceasta amurguri nemuritoare. Și ce chiot! Din cerurile abstruse coboară albatrosii, peste noi. Aici eu spun: că-i bine. Cînd va fi frig, voi spune. Cînd va fi noapte, voi striga. Cînd voi fi pămînt voi ridica brațul sting spre cer. Iată, am venit. Ele au spus: amurgurile acelea sînt a noi! Cel care a strigat a spus așa: chemați la voi pe Omul-joc, pe Omul-vînt! Și, pentru că trebuia să picteze un tras peste mine ca peste un cadavru ușa, am deschis geamul și l-am strigat: ascultă, nu vezi că nu sînt acasă? Pă bine și spune ca mine: Pictorul nu-i acasă! Cîntec drag, cîntec mincinos! Speranță vana! De ce te-am crezut? De ce m-ai mințit spunînd că ești salvarea? Fînd odată marș și bine mi-am strigat: a adevăr! Te-am ascuns în pămînt: de ce te mai întreb? Așteaptă pînă cîndva și spune că aștepti de mult!”

Cezar Ivănescu

Socializarea adevărului

Urmare din pag. 1

de vulnerabile și să-i perturbe precarul echilibru pe care și l-a clădit în timp.

Secolul al XX-lea este secolul marilor revoluții sociale și politice dar și al unei revoluții științifice și tehnice, al unei revoluții fără precedent în sfera cunoașterii umane. Omenirea se îndreaptă cu pași repezi spre o nouă eră în care schimbările sînt tot mai ample, tot mai profunde, tot mai accelerate. De aceea, înțelegerea sensului istoriei pe care o trăim, a legăturilor fenomenelor și proceselor sociale, economice și politice din lumea contemporană, necesită dincolo de vocația analitică, de puterea de a cuprinde panoramic, sintetic și sistematic spectacolul lumii în dinamica ei, curajul de a regîndi totul, debarasîndu-ne de balastul unor judecări înțeleșibile, al unor presupuse adevăruri date o dată pentru totdeauna, ce forțează realitatea să intre în țiparul lor strîmt, coercitiv, deformant. Ceea ce se întîmplă astăzi în societatea noastră și pe plan mondial nu poate fi pe deplin înțeles prin simplul recurs la unele analogii cu trecutul, apelînd la anumite scheme explicative și „scenarii”, valabile probabil cîndva, în condiții social-istorice depășite de acum. Socialismul este o realitate istorică, vie, protejată și care nu se poate dezvolta ca adevărat, plenar decît pe fondul unei fuziuni totale între teoria revoluționară și practica revoluționară. Gîndirea revoluționară nu are de aceea nimic de a face cu prosternarea în fața unor teze pretins infailibile, cu inchistarea dogmatică și exclusivismul scolastic care și-au dovedit îndeajuns nocivitatea într-o perioadă nu prea îndepărtată cînd se substituiau abuziv autenticii cunoașterii ideologice, dialogul de idei, exercițiului funcției critice, militante a unei revoluționări.

Este meritul istoric neperitor al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi inaugurat, în urmă cu două decenii, odată cu Congresul al IX-lea al partidului, un nou mod de a gîndi și de a acționa, de a fi adus un suflet proaspăt, revigorat în viața societății noastre, potențînd gîndirea revoluționară originală, cetezătoare, conferind acțiunii revoluționare, practicii social-istorice un caracter conștient, organizat, sens și finalitate. În întreaga sa activitate Partidul Comunist Român a situat și situează întotdeauna în centrul preocupărilor sale necesitatea intensificării și dezvoltării continue a acți-

vității politico-ideologice și afirmării în practică a concepției revoluționare despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, socialismul științific. Nu este vorba aici de o simplă lozincă sau de un postulat abstract, ci de un efort stăruitor, de o strategie ce nu se întemeiază pe interese și nevoi conjuncturale, de un atașament, niciodată dezmințit, față de spiritul viu, peren, genuin al teoriei și practicii revoluționare. În viziunea partidului nostru activitatea politico-ideologică se refuză oricărui tendință de „aluminare” din afară a conștiințelor, de remorcare și conformizare a gîndirii oamenilor, ca avînd mai presus de toate o precis definită funcție gnoseologică, ineputizabile disponibilități de a capacitate constiențiară de către membrii societății a marilor probleme cu care aceasta se confruntă în existența lor. Sînt citi se poate de revelatorii în acest sens cuvintele secretarului general al partidului nostru care sublinia în fața recentului forum al comunistilor români că: „Trebuie acționat pentru o cit mai bună înțelegere a leziilor generale ale dezvoltării, în vederea aplicării consistente a acestora la condițiile concrete ale societății noastre. Trebuie să avem permanent în vedere că generalul se realizează întotdeauna în condiții concrete și se afirmă în forme particulare, deosebite de la țară la alta — așa cum suma experiențelor sociale particulare se exprimă în legile generale obiective ale dezvoltării societății omenști. Se impune deci să dezvoltăm și să îmbunătățim continuu concepția noastră revoluționară despre lume și viață, activitatea ideologică. Ceea ce am realizat pînă acum și ceea ce cunoaștem astăzi constituie baza pentru o nouă cunoaștere și o nouă dezvoltare a teoriei, a concepției despre lume și viață.”

A fi revoluționar în ziua de azi, în societatea noastră socialistă înseamnă în primul rînd a da dovadă de cetezant și spirit novator în gîndire, aprofundînd cunoașterea existenței sociale, asimilînd mereu, cu înșaiablaț fieroave, tot ceea ce a produs mai bun omenirea în știință, în filosofie, în cultură, în toate domeniile vieții materiale și spirituale. A fi revoluționar aici și acum înseamnă pe de altă parte să imprimi faptelor și acțiunilor întreprinse împreună cu cei alături de care muncești și trăiești pulul precipitat al epocii noastre, împărțînd astfel nu numai o unică și tulburătoare experiență existențială ci și adevărul sau adevărurile acesteia.

Necesitatea implicării

Urmare din pag. 1

unul dintre ei neabîtinu-se cu pumnul în piept, să se vadă și să se aude, cum făceau marii și mărunții „patrișoi”, cum fac întodeauna demagogii și lătrăzii zădărniciilor, cei ce nu au avut și nu au nimic sfîșit pe lume.

Implicarea, se știe (se știe dar se uită), nu e nimic comun cu racordările conjuncturale (fie ele „proletculte”, fie „pseudoculte”), așa cum nu are nimic comun cu didacticismul mărunț, cu cicalărea „educativă”. Ea presupune, din contră, o raportare permanentă, și cit mai firească, la necesitățile reale ale dămîurii, o cunoaștere a lor din interior. Presupune trăire și retrăire, presupune, mai întii și mai întii, sinceritate și mai fermă (fermitatea nefiind sinonimă cu brutalitatea și cu primitivismul, cum cred încă săracii și dușii și vădăvii de viagă) față de tot ce-i minor și trecător, dar mai ales față de ceea ce este sau poate deveni dăunător în timp: față de infiltrațiile ideologice stîrtoare și producătoare de derută, față de atrofierea memoriei colective a poporului, care trebuie să fie vie în permanență. Literatura avînd rolul principal în păstrarea acestei vitalități, față de domolirea gîndului creator și față de incetinirea pasului, obosala fiind extrem de periculoasă, mai ales în anumite împrejurări; față de defetismul politic și față de agresivitatea reacționarismului de orice fel (vechi sau nou). Delimitările nu duc, singure, la izbîndă, așa cum nici abordarea unei problematice majore nu duce la realizarea unei mari literaturi, fără ele însă, fără o cunoaștere adevărată a adevăratelor năzuințe ale poporului, fără sprijinirea lui în muncă și în luptă (sprijinirea însemnînd, se înțelegă, — fapt și nu vorbă),

nu se poate realiza nimic viabil în acest domeniu, cum o atestă dealtfel trecutul, cum o dovedește și prezentul, tot ceea ce e bun și durabil în literatura de azi fiind rodul acestei sincronizări complexe E adevărat că ea nu s-a realizat ușor, „slujiriile” de circumstanță pîrînd cîndva că sînt stăpîni și ai viitorului, nu numai ale clipei, iar acum, mai de cîndva, s-au născut și se nasc (sub ochii noștri) altele de refugii și de subterfugii, necesitatea implicării în real, a unei implicări adevărate, fiind tot alt de imperioasă, astăzi, cum era și ieri.

Implicarea capătă o importanță deosebită în perioadele istorice de schimbări și de mari transformări sociale și politice, cum e și vîntul acestei noastre „cînd omul de rînd”, poporul cel mare și adevărat, are nevoie, ca de aer, de vîpaia cuvintului scris cu sinceritate și cu dăruire și cu talent se înțeleg, cu talent și cu patos, nu cu lascivității de imprumut. Dovada cea mai clară a existenței în epocă a acestei nevoi o constituie, în toate etapele, interesul neobisnuit de mare și de constant pe care l-a nutrit și îl nutrește publicul de la noi față de noua noastră literatură (față de noua și puternica noastră literatură), interesul acesta neputînd fi diminuat nici de „drămurii” de valori, din interior, și nici de denigratorii sistematici ai valorii, din exterior, nici unul dintre ei nereușind totuși să înăbușe ceea ce nu poate fi înăbușit. E un semn de încredere acesta, e un titlu de glorie pentru o întreagă literatură, nu numai pentru doi sau trei scriitori, menținerea și sporierea celui ce seamănă mai jos, decît printr-o implicare permanentă în miezul fierbinte al clipei, printr-o contopire lipsită de orice fisură cu destinul însuși al poporului român.

Tulnice de sticlă

Urmare din pag. 1

Aproape o deceniu a format o familie de sticlă, competitivă pe plan mondial.

A urmat chemarea Bistriței. Putea să nu răspundă. Se îndrăgostise irevocabil, în sutele de zile și nopți, stînd în fața cuptoarelor de sticlărie. Se îndrăgostise nu de funcție, deși asta este tot director, ci de acel rost, acea menire, așa cum putînd de a face din nisip sticlă, și de aici încolo de a face artă. Sub ochii lui Schvabeller s-au format oameni ca Ion Mărgineanu care îmi precizează, ca neascunsă mîndrie, că vîrsta medie a muncitorilor este 24 de ani, că pregătirea lor înaltă le permite să execute lucrări de mare eleganță și suplețe. Exportul, de dată mai recentă, însemnă cam 90 la sută din produsele fabricate azi, produse apreciate în țări ca S.U.A., CANADA, FRANȚA, ITALIA, ELVEȚIA, ANGLIA, NOUA ZEELANDĂ și chiar în îndepărtata AUSTRALIA.

E greu? Unii, spun cu sinceritate, că este un lucru firesc. În spațiul acestui firesc industrial lucrează și Ioan Drăgan, sătămărean care a văzut lumina zilei cu 34 de ani în urmă la Bîrsăul de Jos. Sticlării suflători trecut prin profesionala de specialitate, la Turda. Apoi șase ani călît în sticlăria de la Poiana Cozului. Maistru din 1980 la secția de cuptoare. Pasunea lui se îndreaptă spre lucrările de mare complexitate care încorporează manoperă și finețe. Multă finețe. Se simte — spune el — o cerere din

partea partenerilor — a unor produse executate la un nivel ridicat de rafinament. Și cum sticlăria este o artă pe care oricîl ai învăța o niciodată nu o poți stăpîni deplin, perfectibilul devine o stare permanentă, creație.

Dar un pahar lesit de pe mîna celor de la cuptoare este un nou născut căruia îi trebuieș haine. Hainele, le creează gravorii. Dorina Bilea este unul dintre aceste. Drumul ei a pornit de la o întimplare. Citise un anunț de calificare pentru pictură și gravură pe sticlă. Asta era în 1973. Specializarea la Turda (iar acest oraș în care s-au întîlnit și format destine profesionale). Cășătorita cu Ion Bălea căruia i-a fost unenică. Apoi chemarea casei — s-a născut la Simionuști — în Bistrița-Năsăud, locul unde se împlinesc profesional. Și ea și soțul ei. Azi e soția de echipă. Iar dacă ai privi cu atenție desenele de pe sticlurile de pahare, ai vedea strălucînd și o parte din talentul, pasiunea și îndemnarea lor.

Obsesia. Necesara obsesie a tuturor tinerilor sticlării bistrițeni. A face ceva nou. Ceva deosebit. Ceva care să fascineze și să încinte.

Cum m-am fascinat pe mine sticlării de la cuptoare. I-am privit. Și așa cum stăteau roată cu țevile acelea lungi, ridicate, am avut impresia că se pregătesc să cînte la tulnice de sticlă. Dar ei chiar cîntau. Muzica aprindea forme în care vibrează, neabătute fibre de sticlă, fibre de suflet.

CULTURA ROMĂNEASCĂ ÎN LUME

Poezii spaniole Jesus Pardo și Javier Villan ne-au vizitat țara de mai multe ori. Revistele „Luceafărul” și „România literară” au publicat din opera lor...

Pardo a fost din nou oaspetele României. Această lucrare despre TUDOR ARGHEZI va fi însoțită de el în cartea despre România pe care o pregătește în prezent...

D.L.F.

tudor arghezi

de Jesus Pardo și Javier Villan

Prezentarea unui mare poet este un lucru care nu s-a mai făcut niciodată în România...

Tudor Arghezi la Mărtisor — desene de Constantin Piliță

sub lumina florală a Mărtisorului. N-a venit Arghezi la Mărtisor.

La Sud de București, azi sanctuar pentru evocare a ceea ce a fost adăpost, atelier, refugiu. Un loc unde să revii mereu, unde să stai permanent. Pentru a te gândi la tine însuși, pentru a te proiecta în ceilalți...

T. A. născut la 21 mai 1880, în București, orașul din Gorj, stins din viață și îngropat aici în Mărtisor la 14 iunie 1967.

Paraschiva T. Arghezi, născută din țărani independenți din Bucovina, la 20 iulie 1890 sbră din viață și îngropată aici, în grădina ei și între stupii din Mărtisor, la 20 iulie 1966.

Jesus Pardo

O dimineață la Mărtisor

n-a venit Tudor Arghezi. Nici la împloarea Mărei. Nici la tăcerea prietenilor săi din timpul vieții și pe care-i va reface-n moarte. Nici la gesturile, deja obișnuite cu observația grădinarului care-i întărește zilnic amintirea

readuc lucrurile din trecut și spiritul locurilor, fără corp și fără umbre...

Această pitorească de experiență, acest amestec de planuri, face ca poezia argheziană să fie diferită din punct de vedere al formei, dar nu apanajul misticizării...

Student în teologie, critic, ziarist, eseist, critic, Tudor Arghezi confundează o poezie plină de rezonanță cosmică, furia personală, personalitatea și intimitate, fără să fie lipsită de dimensiuni colective...

Prin intermediul acestor teme se manifestă o amară inimă, o bucurie, o putere de împăcătore.

Face subtextul să spumegă, întinde și ferețează adjectivul pentru a crea, într-o atmosferă de crispare, o atmosferă de speranță și tandrețe dezolată...

Poezia lui Arghezi este împregătată de politică, ceea ce nu se întimplă la Arghezi. Primul a murit în 1918, exact înainte de a putea participa la „republica comunistă” a lui Bela Kun.

Poezia lui Arghezi nu tratează teme politice, acest rol îl îndeplinește proza sa, mai ales, pamfletul, care constituie un adevărat model de gen.

Puterea împregătelii în poezia lui Arghezi

O scufundare creatoare, o succesiune de scufundări ce fac explozie și readuc în naufragiu vital al poeziei. Aceasta presupune memoria alertă a timpului scurs. Amintirea cu o reabilitare, mereu eternă, a acelor cărți scufundate care au semnalat călătoria pe mare.

Amintirea ca rasă monahală stimulatorie de noi vede destinate inevitabil distrugerii (lele

„dragostea omului și dragostea umană”. Lupta, în deșănțată, lăsată libertății și ai morții...

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

„Dacă este o înălțare de neatin, o sântăritate, o înălțare de neatin, o sântăritate...”

REPERE

Despre pasiunile sufletului (III)

atorul acestei editii românești a traducerii cartezian se arată mult mai la largul său în găsirea echivalențelor potrivite pentru terminologia gânditorului francez, precum în reconstituirea notelor de la sfârșitul volumului...

Editoria „Albatros”, nemenționat de G.B., poate datorită faptului că autorul „Euphorion” nu se îndepărtează, totuși, mult de modelul său, propunând mai degrabă o operă didactică...

Aurel-Dragoș Munteanu

REVISTA STRAINĂ

● O APARIȚIE RECENTĂ, mult comentată în presa bulgară, este seria de șapte volume a poeziei Christo Smirnenki, editată de „Balgarski Pisatel”...

● VLADIMIR ZAREV este un tânăr și ambițios romancier din generația mai nouă de poezie bulgară (s-a născut în 1947), iar cel de al doilea volum din trilogia pe care a dedicat-o unei familii din Vidin este în măsură să convingă presa...

● DRAMATURGIUL și regizorul Nedialko Iordanov s-a impus de curând ca poet, printr-un volum publicat de editura „Narodna Mladost”...

● ROMANUL istoric cunoaște o glorie însoțită în edițiile franceze. După un Nero propus în primul plan de carte mult controversată, a atras atenția criticilor literari Pascal Guignard...

SPORT

Aș vrea să ningă

mi se spune că la București este o iarnă seacă, o iarnă de freac ridică. Îmi pare rău pentru bucureșteni. Unde sunt eu acum — sint la Virful cu Dor — pot petrece florul și ningea. Ningea din belșug în capul meu și deasupra munților, ningea pină în măruntaiele ideilor minerale...

Muzdalla de pe muntele Ararat — acolo susține Biblia, strămoșii noștri au petrecut prima noaptea după izgonirea din rai — dar eu cred că e vorba de un calul greșit sau de o dragoste rea...

Ioan Alexandru

Fănuș Neagu

Umblet de seară pe Reichenau

Spre mare un fulguit argintiu pogorât Intunecatul țărni departe Si-n isovite de vară, înrouate de seară Grădini, precum umple iubite cuvinte deșarte

Ioan Alexandru

JURNAL DE POET HEIDEGGER, TINĂR

Cele patru poezii aparute până acum în versiune românească sunt scrise între anii 1910-1916, „gumite „poezii timpurii” în ultima lor ediție.

Poezia de față a fost compusă în 1916 vara, când Heidegger soldat fiind a petrecut câteva zile de concediu cu logodnica sa Elfride Peiri și prietena acestuia Gertrud Mondorf

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunzățuț, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Gheorghe Susu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95 Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCOLII